

Helsingin kaupungin aineistopankki/
Paavo Jantunen

Kaupunkiympäristön toimialan talousarvioehdotus vuodelle 2023 ja taloussuunnitelma vuosille 2024–2025

Sisällys

Talousarvion 2023 keskeiset painopisteet ja tiivistelmä	2
Toiminnan kuvaus.....	2
Keskeiset talousarviovuoden muutokset palvelukokonaisuuksittain ja palveluittain	3
Toimintaympäristön muutokset.....	4
Toimintaympäristön muutokset taloussuunnittelukaudella	4
Vuoden 2023 keskeisimmät toimintaympäristön muutokset	4
Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät.....	5
Kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttaminen 2023	6
Talousarvion toiminnan tavoitteet.....	7
Taloudellinen kestävyys.....	8
Talousarvion vaikutusten arviointi.....	8
Taloudelliset vaikutukset	8
Kuntalaisvaikutukset	9
Ympäristövaikutukset.....	9
Henkilöstösuunnitelma	10
Investoinnit	11
801 Kiinteä omaisuus.....	11
802 Rakennukset	12
803 Kadut ja liikenneväylät.....	14
804 Puistot ja liikunta-alueet.....	17
805 Irtaimen omaisuuden perushankinta	19
806 Arvopaperit.....	19
807 Muu pääomatalous.....	19
808 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi.....	20
809 Kaupunki uudistus, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	22
810 Suuret liikennehankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	23

Talousarvion 2023 keskeiset painopisteet ja tiivistelmä

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista. Toimialan painopisteinä vuonna 2023 ovat kaupungin kasvun ja elinvoimaisuuden edistäminen sekä kasvun ja lähiluonnon yhteensovittaminen. Lisäksi edistämme ekologista kestävyyttä ja turvaamme luonnon monimuotoisuutta. Kehitämme kaupunkia monipuolisesti siten, että se on houkutteleva asukkaille ja yrityksille. Erityistä huomiota kiinnitämme kaupunkiuudistusalueisiin. Lisäksi pyrimme lisäämään kaupungin taloudellista liikkumavaraa tuottavuutta parantamalla ja toiminnan taloudellisuutta kehittämällä.

Kaupungin kasvulle luodaan edellytykset siten, että keskeiset luontoarvot pystytään turvaamaan. Vuonna 2023 Helsingissä aloitetaan 8 000 uuden asunnon rakentaminen, ja näistä 5 600 asunnon rakentaminen alkaa kaupungin luovuttamilla tonteilla. Kaavoitamme asuntorakentamista erityisesti yleiskaavan raideliikenteen palvelualueelle, ja kaavoituksesta vähintään 40 prosenttia on täydennysrakentamista varten.

Ekologisen kestävyuden turvaaminen huomioidaan kaikilla toiminta-alueilla, ja tuemme Helsingin kaupungin tavoitetta olla hiilineutraali viimeistään vuonna 2030. Rakentamista ohjataan kohti vähähiilisiä ratkaisuja kaavoituksen ja tontinluovutuksen toimenpitein, hiilijalanjälkilaskennan, määräystasoa pienemmän E-lukutavoitteen, aurinkosähkön ja maalämmön sekä kiertotaloustavoitteiden avulla sekä olemassa olevassa rakennuskannassa mm. erillisinvestoinneilla, etäseurannalla ja kiinteistönhoidon kehittämällä. Liikennratkaisut suunnitellaan päästövähennystavoitteet huomioiden.

Jotta Helsinki olisi asukkaille houkutteleva ja toimiva kaupunki, panostamme yleisten alueiden kuten katujen ja puistojen kunnossapitoon, erityisesti talvihoitoon. Kaupunkiuudistusalueita kehitetään monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti, erilaiset käyttäjäryhmät ja heidän tarpeensa yhteensovittaen. Tontteja ja kaupungille tarpeettomaksi käyneitä kiinteistöjä varataan ja luovutetaan yritystoiminnan tarpeisiin, ja asemakaavoituksella mahdollistetaan yritysten toimintojen sijoittuminen ja kehittyminen Helsingissä. Palveluja digitalisoimalla helpotetaan asiointia kaikkina vuorokaudenaikoina.

Digitalisaatio on myös yksi keskeinen tuottavuuden parantamisen keino. Sen lisäksi nopeutamme kaupungille tarpeettomista tiloista luopumisen prosessia, minimoimme tilojen tyhjäkäyttöä ja edistämme yhdessä toisten toimialojen kanssa tilojen asukaskäyttöä. Analysoimme toimintojamme tunnistaksemme sellaiset tehtävät, joista voidaan saada säästöjä ulkoistamalla ne. Staran kanssa jatketaan teknisten palvelualueiden palvelustrategian kehittämistä.

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön toimiala toimii kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on kaksi jaostoa: rakennusten ja yleisten alueiden jaosto sekä ympäristö- ja lupajaosto.

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista. Toimiala jakaantuu neljään palvelukokonaisuuteen.

Maankäyttö ja kaupunkirakenne (Maka) vastaa toimintaedellytysten luomisesta ja järjestämisestä kaupunkiympäristön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Palvelukokonaisuus jakautuu viiteen palveluun: Maankäytön yleissuunnittelu, Asemakaavoitus, Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit, Liikenne- ja katusuunnittelu sekä Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu.

Palvelut ja luvat (Palu) tuottaa kaupunkiympäristön palveluita. Palvelukokonaisuus jakautuu viiteen palveluun: Asukas- ja yrityspalvelut, Kaupunkimittauspalvelut, Pysäköinninvalvonta ja pysäköintipalvelut, Rakennusvalvontapalvelut sekä Ympäristöpalvelut.

Rakennukset ja yleiset alueet (Rya) vastaa kaupunkiympäristön rakentamisesta sekä käytettävyydestä. Palvelukokonaisuus vastaa rakennetun omaisuuden hallinnasta, tilapalveluista, katujen ja puistojen

ylläpidosta, rakennuttamisesta sekä asuntotuotannosta. Rya jakautuu kolmeen palveluun: Tilat, Yleiset alueet ja Asuntotuotanto.

Hallinto- ja tukipalvelut (Hatu) tarjoaa tuki- ja hallintopalveluja kaupunkiympäristön toimialalle. Hallinto- ja tukipalvelut -palvelukokonaisuuteen kuuluvat seuraavat palvelut: Hallinto- ja lakipalvelut, Henkilöstöpalvelut, Kehittämispalvelut, Talous- ja suunnittelupalvelut, Tietohallintopalvelut, Viestintäpalvelut ja Hankintapalvelut.

Keskeiset talousarviovuoden muutokset palvelukokonaisuuksittain ja palveluittain

31001 Kaupunkirakenne (1 000 €)	Menot (talousarvion sitova taso)	Osuus ta- kohdan menoista %	Muutos ed. vuoteen	Muutos ed. vuoteen %	Keskeisin selittävä tekijä
TA-kohta yhteensä	158 537	100,0 %	-45 009	-22,1 %	Palvelut ja luvat palvelukokonaisuuden siirtyminen omaksi talousarviokohdaksi (netto), palkkojen sopimuskorotukset ja indeksikorotukset, säästöt/sopeutukset
Palvelut ja luvat	0		-43 257	-100,0 %	
Maankäyttö ja kaupunkirakenne	42 825	27,0 %	-19	0,0 %	Palkkojen sopimuskorotukset, säästöt/sopeutukset
RYA Yleiset alueet	88 836	56,0 %	904	1,0 %	Sopimusten indeksikorotukset, säästöt/sopeutukset
Hallinto- ja tukipalvelut	26 876	17,0 %	-2 637	-8,9 %	Palkkojen sopimuskorotukset, digitalisaatio, säästöt/sopeutukset, TA-kohdan 31008 ICT-kustannukset (2,6 M€)

31002 Rakennukset (1 000 €)	Toimintakate (talousarvion sitova taso)	Osuus ta- kohdan toiminta- katteesta (%)	Muutos ed. vuoteen	Muutos ed. vuoteen %	Keskeisin selittävä tekijä
TA-kohta yhteensä	215 733	100,0 %	34	0,0 %	
Tilat-palvelu	213 900	99,2 %	0	0,0 %	Tuottojen kasvu arvioitu nykyisen vuokramallin mukaisesti huomioiden tilakannan muutokset. Menot: Energiakustannusten kasvu, ylläpitokustannusten ja vuokratilakannan nousu (tilakannan kasvu ja indeksit)
Yleiset alueet, netto	1 833	0,8 %	34	1,9 %	Palkkojen sopimuskorotukset, uudet vakanssit

31003 Asuntotuotanto (1 000 €)	Toimintakate (talousarvion sitova taso)	Osuus ta- kohdan toiminta- katteesta (%)	Muutos ed. vuoteen	Muutos ed. vuoteen %	Keskeisin selittävä tekijä
TA-kohta yhteensä	3 250	100,0 %	-3 293	-50,3 %	Rakennusaikaisten lainojen koronnousu, ARA:n toimintatapamuutokset

31008 Palvelut ja luvat (1 000 €)	Toimintakate (talousarvion sitova taso)	Osuus ta- kohdan toiminta- katteesta (%)	Muutos ed. vuoteen	Muutos ed. vuoteen %	Keskeisin selittävä tekijä
TA-kohta yhteensä	27 075	100,0 %	27 075		Palvelut ja luvat palvelukokonaisuuden siirtyminen omaksi talousarviokohdaksi (netto), tulotason nousu, palkkojen sopimuskorotukset, osuus toimialan ICT-kustannuksista.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön muutokset taloussuunnittelukaudella

Helsingin maan sisäinen muuttotase on muuttunut parin viimeisen vuoden aikana selkeästi tappiolliseksi. Joukkoliikenteen suosio ja ydinkeskustan vetovoima on heikentynyt. Vahvistuessaan trendit ovat ongelmallisia taloudellisesti kestävä, tiivistyvän ja ilmastokestävä kaupunkikehityksen kannalta.

Käynnistyneet osayleiskaavat, AM-ohjelman mukaisen asuntotuotantotavoitteen nouseminen 7000 asunnosta 8000 asuntoon sekä Länsi-Helsingin raitiotien hankkeistaminen lisäävät henkilöresurssitarpeita. Täydennysrakentamisen rooli kaupungin kasvussa suurenee jatkuvasti, mikä aiheuttaa paineita AM-ohjelman mukaisten tavoitteiden saavuttamiselle johtuen haasteista vastata täydennysrakentamiskaavoitukseen tarvittaviin henkilöresurssitarpeisiin. Kasvanut rakentaminen kasvattaa myös sekä rakennusvalvonnan palvelutarvetta että ympäristöpalveluihin liittyvien päätös- ja haittailmoitusten määriä.

Kunnossapidon kannalta vaikeiden talvien suhteellinen osuus ja sadanta lisääntyvät tuottaen budjetoitua korkeampia talvikunnossapidon kustannuksia entistä useammin.

Vuoden 2023 keskeisimmät toimintaympäristön muutokset

Ukrainan sodan vaikutuksesta rakennusmateriaalien hintojen nousu on alkuvuoden 2022 aikana kiihtynyt entisestään. Raju energian hinnan nousu vaikuttaa sekä rakennusten ylläpidon että konetöiden kustannuksiin. Epävakaat panoshinnat vähentävät urakoitsijoiden ja tavarantoimittajien tarjoushalukkuutta. Rakentamiskustannusten sekä korkotason nousu vaikuttavat myös kaupungin oman asuntotuotannon kustannuksiin sekä myyntiaikoihin.

Yleisten alueiden ylläpidettävä pinta-ala kasvaa. Lisäksi alueiden käyttöpaineet ja -tarpeet lisääntyvät. Käyttäjämäärien lisääntyminen kasvattaa puhtaanapidon kustannuksia. Lisäksi peruskorjatut katualueet ovat monimutkaisten rakenteiden ja lisääntyneen tekniikan vuoksi nykyisiä merkittävästi (60 %) kalliimpia kunnossapitää. Säädökset ja vaatimukset sekä tiivistyvä kaupunkirakenne uhkaavat entisestään heikentää katujen talvikunnossapidon edellytyksiä määrittävää lumen vastaanottoa paikkojen verkostoa ja sen käytettävyyttä. Lisäksi maanrakennusalan kustannusindeksi on kasvussa. Edellä mainittujen johdosta yleisten alueiden kokonaiskustannukset kasvavat.

Sisäisen vuokrauksen pääomavuokramalli uudistuu ja vaikuttaa toimitilavuokriin. Pakolaisten majoittaminen kaupungin omistamiin asuntoihin toteutetaan valtion linjauksen mukaisesti. Monipaikkainen työ vaikuttaa toimintakulttuuriin ja työhyvinvointiin sekä aiheuttaa tarpeen arvioida uudelleen kaupungin tilatarpeita toimistotehtävissä. Sotepe-uudistus edellyttää uusien järjestelmien käyttöönottoa, uudenlaista sopimushallintaa, vastuiden selvittämistä ja resursointia.

Elintarvike- ja terveydensuojelulakien muutokset edellyttävät neuvontavelvoitetta asiakkaalle ja mahdollistavat taksaperusteisen valvontamaksun toimitetusta palvelusta. Rakentamisen kasvu ja AM-ohjelman toteuttaminen edellyttävät lisääntyvää suoritemäärää ja kasvattavat rakennusvalvonnan ja kaupunkimittauksen kustannuksia. Lupapistekaupasta asiakkaalle jatkossa annettavien piirustusten kustannukset kohdistuvat toimialalle. Lainsäädäntö koskien vieraslajien torjunta (mm. kurturuusu) kasvattavat kustannuksia.

Valmisteilla olevan pysäköintipolitiikan toimeenpano kasvattaa pysäköinninvalvonnan henkilöresurssitarpeita. Lisäksi digitalisaation, tietohallinnon kasvavien sopimusvelvoitteiden ja digitaalisen perustan palvelujen aiheuttamat kustannukset lisääntyvät.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät

Strategiset riskit

Riskinä on, että Helsingin vetovoima asuntomarkkinoilla heikkenee edelleen. Ottaen huomioon Helsingin tappiollisen maan sisäisen muuttotaseen ja Helsingistä ulosmuuttavien kotitalouksien väestörakenteen (perheet ja hyvätuloiset), riskinä on segregaatiokehityksen voimistuminen entisestään. Riskinä on myös kaupungin talouden tulopohjan heikkeneminen. Näihin riskeihin vaikutetaan panostamalla voimakkaasti Helsingin esikaupunkialueen, erityisesti kaupunkiuudistusalueiden laadulliseen kehittämiseen ja varmistamalla kaavoituksen kautta erityisesti perheitä houkutteleva asuntotarjonta.

Kun suunnataan rakentamista yhä enemmän jo rakennetuille ja vaikeammin esirakennettaville alueille mm. luontoarvojen turvaamiseksi, alueiden toteuttamiskelpoiseksi saattaminen muuttuu suhteessa yhä kalliimmaksi. Asuntuotantotavoitteen saavuttaminen tulee aiempaa haastavammaksi. On ilmeinen riski, että kaikkia tarvittavia kaupunkikehityksen investointeja ei kyetä nykyisillä toimintamalleilla tekemään ja asuntotuotannolle ei synny riittävästi edellytyksiä.

Hintojen nousun ja pienentyneen tarjoushalukkuuden vuoksi korjaushankkeita, korvaavia uudisrakennushankkeita ja palvelurakennuksia ei pystytä rakentamaan toivotussa aikataulussa. Näin palvelutilaverkko erityisesti uusilla ja täydentyvillä alueilla viivästyy ja sekä korjausvelka, että väistötilakustannukset kasvavat.

Runsaslumiset talvet, tulvat, myrskyt ja kuivuus ovat merkittäviä riskitekijöitä kaupungin toiminnalle.

Taloudelliset riskit

Ukrainan sodan ja koronapandemian seurauksena rakennusmateriaalien hinnat ovat nousseet merkittävästi, eikä hinnannousun tasoittumista ole näköpiirissä. Joidenkin tuotteiden saatavuus on heikentynyt ja toimitusajat pidentyneet. Kustannusten ennustettavuuden heikettyä urakoitsijoiden tarjoushalukkuus on vähentynyt ja riskit urakoitsijoiden toimituskyvyttömyydestä kasvaneet. Näiden yhteisvaikutuksesta hankkeiden kustannukset ylittyvät, niiden aloitukset voivat lykkääntyä ja valmistuminen viivästyä.

Kunnossapidon resurssien tulee lisääntyä omaisuuden lisääntymistä vastaavasti. Valmistuvat kohteet ovat aiempaa teknisempiä, tiiviimmin rakennettuja ja siten kalliimpia kunnossapitää. Nykyisellä kunnossapidon rahoitustasolla mm. puistoissa sijaitsevien leikkialueiden vaaraa aiheuttavien riskitekijöiden määrä on kuluttajaturvallisuuslain mukaisissa tarkastuksissa havaittu kasvaneen huolestuttavasti. Korjausvelan kasvu näkyy taitorakenteiden, erityisesti siltojen, peruskorjausten vaikeutumisenä ja lisääntyneinä hätäkorjauksina. Vaikeutuessaan korjaukset aiheuttavat merkittävästi enemmän kustannuksia sekä liikenne- ja ympäristöhaittoja.

Ukrainan sodan vaikutukset ulottuvat rakentamisen lisäksi kuluttajien asunnonhankinta-aikeisiin ja edellytyksiin. Sotepe-uudistuksen vaikutukset tukiasuntojen subvention käsittelyyn ovat vielä epäselviä.

Toiminnalliset riskit

Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys kriittisissä tehtävissä on merkittävä riski toimialan toiminnan kannalta. Kaupungin heikko kilpailukyky rakennusteknisen henkilöstön työmarkkinoilla aiheuttaa henkilöstön runsasta vaihtuvuutta ja kasvattaa hankkeiden läpiviintiin liittyviä riskejä.

Liian niukka resurssointi, suuri henkilöstön vaihtuvuus ja vähäinen kokemus kasvattavat laadullisia, taloudellisia ja aikatauluriskejä niin suunnittelussa, tilaamisessa, kuin hankkeiden läpiviennissäkin.

Investointien karsimisen seurauksena metsäreittien myrskyissä kaatuvien puiden takia vioittuvia valaistuksen ilmajohtoja ei kyetä muuttamaan maakaapeleiksi. Lumen vastaanottoverkoston toimivuus mitoittaa talvikunnossapidon onnistumista runsaslumisena talvena. Mikäli nykyisinkin alimitoitettu vastaanottoaikaisten verkoston käyttöä rajoitetaan entisestään, hidastuu poikkeuksellisesta lumisateesta palautuminen merkittävästi.

ICT-järjestelmien toimivuus ja sitä kautta toimialan palvelujen jatkuvuuden turvaaminen ovat toiminnan jatkuvuuden perusedellytys, jonka resurssointi tulee varmistaa.

Kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttaminen 2023

Strategian mukaan kaupungin kasvu vaatii tiivistymisen ja lähiluonnon arvojen yhteen sovittamista. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan toiminnan kehittämistä ja priorisointia organisaation eri tasoilla. Mittaristoa kehitetään kokonaisvaltaisemmaksi: kaupungin kasvun mittaamisen rinnalla vahvistetaan myös viherverkostoon liittyvää mittaristoa. Haitallisia ympäristövaikutuksia torjutaan kaavoittamalla tontteja eri toiminnoille optimaalisiin sijainteihin. Luontokatoa torjutaan ja luonnon monimuotoisuutta lisätään toteuttamalla LUMO-ohjelmaa ja perustamalla viisi luonnonsuojelualueita sekä aloittamalla uuden luonnonsuojeluohjelman teko.

Kunnianhimoista ilmastovastuuta toteutetaan hiilineutraali Helsinki 2030 -tavoitteen mukaisesti. Toimenpiteitä toteutetaan mm. kehittämällä hiilijalanjäljen arviointia asemakaavoituksen ja suunnittelun tueksi, ottamalla käyttöön asuntotonttien uudet hiilineutraaliin rakentamiseen ohjaavat keino- ja materiaalineutraalit ehdot, jatkamalla vähähiilisten pohjanvahvistusmenetelmien käytön edistämiseen tähtäävää kehitystyötä Malminkentän alueella sekä edistämällä vähähiilisen betonin käyttöä infrarakentamisessa. Lisäksi jatketaan liikenteen vähäpäästöisyyden vaikuttavien toimenpiteiden muodostamista selvityksen pohjalta. Asuntotuotannossa ja toimitilojen osalta jatketaan määrätietoista energiatehokkuustyötä ja kiertotalouden edellytysten parantamista. Lisäksi edetään päästöttömän työmaan Green Deal- sopimuksen mukaisesti. Viestinnässä pääpaino tulee olemaan taloyhtiöille suunnatussa energiaremonttien markkinoinnissa sekä liikenteen ilmastovaikutuksista liittyvässä viestinnässä. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi on priorisoitu toimenpiteet seuraaville vuosille Helsingin ilmastomuutokseen sopeutumisen ohjausryhmässä. Kiertotaloutta edistetään päivitettävän Kierto- ja jakamistalouden tiekartan toimenpitein.

Yhdenvertaista kaupunkia toteutetaan luomalla edellytyksiä segregaaation vähentämiseksi kaupunkiudistusalueilla, toteuttamalla kävelyn edistämishjelmaa, kehittämällä Helsinkiä joukkoliikenteen verkostokaupunkina sekä asuinrakentamisen hallintamuototavoitteita toteuttamalla. Lisäksi laaditaan asemakaavoja esikaupunkien täydennysrakentamiseksi vähintään 40 % vuotuisesta kaavoitettavasta asutokerrosalasta.

Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan parantamalla yleisten alueiden liikenneturvallisuutta. Lisäksi laaditaan malli alueellisten liikenteen rauhoittamissuunnitelmien tekemiseksi ja kokeillaan mallia ensimmäisessä kohteessa. Vaarallisimpien suojateiden kartoituksen ja toimenpide-ehdotusten pohjalta aloitetaan tarvittavien muutosten toimeenpano tarkempien liikenne- ja katusuunnitelmien laadinnalla. Toimenpiteitä suunnataan erityisesti kaupunkiudistusalueille. Päiväkotien ja koulujen sijaintia kaavoitettaessa varmistetaan turvalliset liikenneyhteydet kaavoituksen keinoin.

Kaupungin toimivuutta edistetään kaupunkirakenteen kehittämällä osayleiskaavoin, kunnallisteknisin yleissuunnitelmien laadintaperiaattein sekä osallistamalla kulttuuriympäristöohjelman laadintaan. Vähintään 700 000 k-m² kaavoitetaan pääosin yleiskaavan raideliikenteen palvelualueelle, josta täydennysrakentamista 40 %. Lisäksi laaditaan selvitykset nykyisten pysäköintipaikkamäärien laskentaohjeiden mukaisesta toteutumisesta eri alueilla sekä tehdään arvio siitä, millä edellytyksillä siirrytään kohti markkinaehtoista pysäköintipolitiikkaa asuintonttien pysäköintiratkaisuissa.

Älykkäitä liikenneratkaisuja edistetään asemakaavoituksella. Raideliikenteen verkostokaupunkia edistetään pikaraitiotiehankkeiden suunnittelua ja toteutusta jatkamalla. Länsi-Helsingin raitioteiden hankesuunnittelua edistetään ja Viikin-Malmin pikaraitiotien yleissuunnitelma viedään päätöksentekoon. Mäkelänkadun bulevardikaupungin liikenneratkaisun suunnittelua jatketaan ja edistetään Raide-Jokerin, Kalasatama-Pasilan ja Kruunusiltojen toteutushankkeita. Lisäksi valmistellaan sähköisen liikenteen infran toimenpidekokonaisuus sekä laaditaan kävely-ympäristön suunnitteluohje.

Taide- ja kulttuurihankkeita edistetään osallistamalla arkkitehtuurikilpailujen järjestämiseen sekä laatimalla asemakaavoja em. hankkeiden toteuttamista varten, tekemällä yhteistyötä taidemuseon kanssa sekä tukemalla tapahtumajärjestäjiä mm. tapahtumasähkötarjonnan lisäämisellä. Tapahtumallisuuden lisääntymistä tuetaan myös lupien ja sääntelyprosessin arvioinnein ja kehittämisin. Asiakkuuksien hallintaa kehitetään mittaamalla asiakastytyvyyttä sekä kehittämällä asiointikanavia.

Yleisten alueiden osalta käynnistetään roskaisuuden vähentämisen toimenpideohjelma sekä lisätään älyroska-astioiden määrää. Linjausta leikkipalveluista toteutetaan kunnostaen viisi leikkipuistoa. Helsingiläisten hyvinvointia ja terveyttä edistetään toteuttamalla liikkumisohjelman toimenpiteitä. Viherverkkoa parannetaan ja edistetään kävelyn olosuhteita. Kaavoituksen keinoin mahdollistetaan kaupungin saavutettavuus kävelen ja pyöräillen.

Vastuullista taloutta ja edellytyksiä kaupungin kasvulle toteutetaan maan myynnein, maanvuokrauksin sekä maankäyttösopimuksin. Lisäksi sujuvoitetaan kaupungille tarpeettomista kiinteistöistä luopumiseen liittyviä prosesseja ja käytäntöjä. Kiertotalouden toteutumista edistetään erityisesti viheralueiden maanrakentamisessa.

Henkilöstölle vetovoimaista Helsinkiä edistetään panostamalla työnantajakuvan kehittämiseen, oppilaitosyhteistyöhön sekä rekrytointien ja perehdyttämisen onnistumiseen.

Tietoa ja digitaalisuutta käytetään toiminnan johtamisessa ottamalla käyttöön digitaalisia työkaluja. Kehitteillä olevat työkalut mahdollistavat entistä helpommin ajantasaisten tilannenäkymien saamisen päätöksentekoon. Kaikki asemakaavahankkeet työstetään ns. Kaavapinossa vuoden 2023 alusta alkaen. Näin asemakaavojen ennakointi- ja seurantatiedot ovat ajankohtaisesti saatavilla. Lisäksi kehitetään kaupunkimallia suunnittelun tarpeisiin digitaalinen kaksonen-työkalun kautta.

Yritysten ja osaajien houkuttelevuutta toteutetaan yritysvaikutusten arvioinnein sekä edistetään elinkeinojen kehittämisen edellytyksiä suunnitteluratkaisuissa ELMAT-ohjelman periaatteiden mukaisesti sekä huomioimalla suunnittelussa yritysvaikutukset. Asemakaavoituksella mahdollistetaan yritysten toimintojen sijoittuminen ja kehittyminen Helsingissä. Riittävällä asunto- ja yritystonttitarjonnalla luodaan edellytyksiä uusien yritysten sijoittumiselle Helsinkiin ja parannetaan nykyisten yritysten toimintaedellytyksiä. Tontteja ja kaupungille tarpeettomaksi käyneitä kiinteistöjä varataan ja luovutetaan yritystoiminnan tarpeisiin.

Edunvalvontaa toteutetaan vaikuttamalla maa- ja rakennuslain uudistamiseen. Lisäksi jatketaan ELY-yhteistyötä Vihdintien ja Tuusulanväylän kaupunkibulevardien, Viikinrannan (Lahdenväylä) sekä Salmisaaren (Länsiväylä) osayleiskaavojen osalta.

Talousarvion toiminnan tavoitteet

Toimialan sitovat toiminnalliset tavoitteet:

- Kaupungin kasvun ja elinvoimaisuuden edistäminen
- Ekologisen kestävyuden edistäminen
- Kaupunkilaiskokemuksen parantaminen
- Valtuustokauden aikana tuottavuutta parannetaan vähintään 0,5 % / vuosi (kaupunkiyhteinen)

Liitteessä 4 on esitetty kaupunkiympäristön toimialan sitovat toiminnan tavoitteet ja mittarit.

Toimialan muut toiminnalliset tavoitteet:

- Asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja edistäminen
- Asioiden sujuvuus ja oikea-aikaisuus
- Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden kokonaismäärän vähenemistrendi
- Kantakaupungin raitiotien kehittäminen
- Keskusta-alueiden kävely-ympäristön toiminnallinen ja kaupunkikuvallinen laatu paranee
- Yhteistyössä muiden toimialojen kanssa tuetaan toimia, jotka edistävät pyöräilyä. Tavoitteena on pyöräilyn kulkutapaosuuden lisääminen ja turvallisuuden edistäminen.
- Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen

Muihin toiminnallisiin tavoitteisiin sisältyy toimialan omien tavoitteiden lisäksi kaupunkiyhteisiä tavoitteita:

- Parannetaan mielen hyvinvoinnin varhaista tukea lasten ja nuorten arjessa.
- Parannetaan ikäihmisten mahdollisuuksia lähteä liikkeelle, liikkua ja harrastaa yhdessä.
- Valtuustokauden aikana tuottavuutta parannetaan digitalisaatiolla ja tilojen käyttöä tehostamalla.

Liitteessä 5 on esitetty muut toiminnalliset tavoitteet ja mittarit.

Taloudellinen kestävyys

Kaupunkiympäristön toimialan yksikkökustannuksiin sisältyvät muuttuvat kustannukset sekä suoritemäärästä riippumattomat kiinteät kustannukset. Lisäksi yksikkökustannuksiin on laskettu mukaan toimialan hallinto- ja tukipalvelukustannukset. Nämä kustannukset on kohdistettu palveluille ja yksikkökustannuksille vyörytysmenetelmällä. Yksikkökustannuslaskenta kattaa noin 90 % toimialan käyttömenoista.

Kaupunkiyhteinen tavoite on ollut, että myös tuottavuutta seurataan yksikkökustannusten kautta. Yksikkökustannuksilla kuvataan toimialan palvelujen ja prosessien tuottavuuden kehittymistä talousarviokohdittain.

Haasteena on ollut muun muassa laatutasoerojen huomioiminen laskennassa sekä vertailtavuus muiden suurten kaupunkien vastaavien lukujen kanssa johtuen laskentatapaeroista eri kaupunkien välillä. Yksikkökustannusten toteutunut kehitys vaihtelee palveluittain varsin voimakkaasti. Vaihtelut aiheutuvat palveluiden kysynnän vaihteluista suhteessa palvelun ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Esimerkiksi rakentamisen korkeasuhdanne ja sääilmiöt vaikuttavat näihin.

Kaupunkirakenne talousarviokohdasta Palvelut ja luvat siirtyy omaksi talousarviokohdaksi, joten vuodet 2023–2025 eivät ole täysin vertailtavissa aiempiin vuosiin. Kaupunkirakenteen tuottavuus talousarviossa paranee johtuen muun muassa tiukkaan raamiin sovittamiseksi tehdyistä säästötoimenpiteistä

Rakennukset talousarviokohdan yksikkökustannuksissa ja tuottavuudessa näkyy tilakannan kasvu (vuokra, energia- ja ylläpitokustannusten nousu).

Asuntotuotannossa korkomenoihin varautuminen näkyy yksikkökustannusten ja tuottavuuden kehityksessä.

Palvelut ja luvat siirtyy vuoden 2023 alussa omaksi talousarviokohdaksi, joten vertailu aiempiin vuosiin puuttuu.

Talousarvion vaikutusten arviointi

Taloudelliset vaikutukset

Yritysvaikutukset:

Yritysvaikutukset huomioidaan suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa (YRVA). Tällä edistetään elinkeinoelämän kehittämisedellytyksiä. Kaavoituksella huolehditaan monipuolisista sijaintipaikkavaihtoehdoista yrityksille. Riittävällä asunto- ja yritystonttitarjonnalla luodaan edellytyksiä uusien yritysten sijoittumiselle Helsinkiin ja parannetaan nykyisten yritysten toimintaedellytyksiä. Kaupungin tavoitteena on lisätä erikokoisia kaupunkia palvelevia tapahtumia. Tapahtuma-, kioski- ja terassisähköpalvelua kehitetään palvelemaan lisääntyneitä asiakastarpeita. Lisäksi vahvistetaan yritysmyönteistä kokeilukulttuuria lainsäädäntö huomioiden sekä sujuvoitetaan erilaisia lupaprosesseja.

Tuottavuuden kehittäminen

Toimialalla tavoitellaan tuottavuuden paranemista kehittämällä tarpeettomista tiloista luopumisen prosessia, mikä tuottaa kaupungille myyntivoittojen kasvua mutta ennen kaikkea auttaa vähentämään turhia tilojen ylläpitokustannuksia. Lisäksi toimiala tarkastelee tuottavuuden parantamiseksi toimintojaan ja analysoi, mitä toimintoja sen kannattaa jatkossakin tehdä itse strategian ja kustannustehokkuuden näkökulmasta ja missä toiminnoissa on mahdollista ja tehokkaampaa hyödyntää ostopalveluja. Kaupunkiympäristötalon käyttöaste on sen käyttöönoton jälkeen jäänyt suunniteltua matalammaksi johtuen koronapandemian aiheuttamasta etätyön merkittävästä lisääntymisestä, ja tiloihin etsitään toimialan rinnalle muita käyttäjiä.

Osana taloudellisuuden parantamista toimiala vahvistaa investointien kokonaiskoordinaatiota, mikä helpottaa muun muassa investointiratkaisujen vaikutusten tunnistamista ja seuraamista sekä mahdollistaa priorisoinnit koko kokonaisuuden sisällä. Tuottavuutta ja taloudellisuutta seurataan muun muassa yksikkökustannusten kautta, ja yksikkökustannusjärjestelmää kehitetään seurannan ja johdettavuuden parantamiseksi.

Kuntalaisvaikutukset

Lapsivaikutukset

Päiväkotien ja koulujen sijaintia kaavoitettaessa turvataan turvalliset liikenneyhteydet kaavoituksen keinoin. Leikkialueiden määrä nostetaan kuluttajaturvallisuuslain edellyttämälle tasolle. Leikkialueiden valaistuksen tasaisuus parannetaan led-valaistuksen avulla. Perheasuntoja tuotetaan kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi päiväkotij- ja koulutilaa tuotetaan demografiamuutoksen, kasvun ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluverkon edellyttämällä tavalla.

Sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutukset

Lähtökohtaisesti jokaisella kaavalla luodaan tasavertaista kaupunkia kaikille. Kaavoissa huomioidaan kaikki eri väestöryhmät. Lisäksi tuotetaan kohtuuhintaista, laadukasta ja monipuolista asuntotuotantoa asumiskustannusten pitämiseksi kohtuullisina. Sukupuolivaikutusten arviointia kehitetään tarkentaen, millaisissa suunnitelmissa ja suunnittelun vaiheessa se toisi parhaan vasteen.

Terveys- ja hyvinvointivaikutukset

Terveys- ja hyvinvointivaikutukset huomioidaan suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa. Meluselvitysten suunnittelua ohjaava vaikutus edistää terveellisyden tavoitteita. Kaavoituksella edistetään terveellisen kaupungin rakentumista. Kaavoituksella huolehditaan myös liikuntapaikkojen kaavoituksesta ja mahdollistetaan kävellen ja pyörällä saavutettavaa kaupunkia. Ympäristöhäiriöitä torjutaan kaavoittamalla herkkiä toimintoja niille soveltuville paikoille ja kaavoihin sisällytetään määräyksiä ympäristöhäiriöiden torjumiseksi (melu, ilmanlaatu jne).

Ympäristövaikutukset

Kaupunkiympäristön toimialan ympäristövaikutukset rakennetun ympäristön suunnittelun, toteuttamisen ja kunnossapidon osalta ovat laajat ja usein pitkäkestoiset. Kaupunkiympäristön toimialalla on näin myös suuri mahdollisuus vaikuttaa ympäristövaikutusten syntyyn, laajuuteen ja vähentämiseen, mutta myös positiivisten vaikutusten tekemiseen. Kaupungin kasvutavoitteiden saavuttaminen lisää kiistatta usein haitallisia ympäristövaikutuksia. Tällöin ympäristövaikutusten hallinnalle on entistä suurempi tarve, joka on myös strategiassa tunnistettu.

Kaupunkiympäristön toimialalla ympäristöpalvelut vastaavat Helsingin ympäristötavoitteiden ohjelmoinnista ympäristöpolitiikassa ja ympäristönsuojelun osa-alueohjelmissa sekä ympäristöraportoinnista. Lisäksi toimialalla Ilmastoyksikkö koordinoi Helsingin kaupungin ilmastotyötä. Ympäristövaikutusten vähentämistä ja hallintaa tuetaan myös toimialalla ympäristöjohtamisen keinoin, jossa tavoitteena on saada kestävyys osaksi kaikkea tekemistä. Myös ydinpalveluissa on paljon asiantuntijuutta ympäristövaikutusten hallintaan, negatiivisten ympäristövaikutusten vähentämiseen ja positiivisten mahdollistamiseen.

Strategian yhtenä keskeisenä tavoitteena on luontoarvojen ja urbaanin kasvun yhteensovittaminen, joka mahdollistetaan kasvua tukevien ydintoimintojen avulla sekä turvaamalla luontoarvot maankäytön suunnittelun ja ympäristöviranomaisten perustyön kautta. Maankäytön suunnittelussa laaditaan selvityksiä tietopohjan kartuttamiseksi ja arvioidaan ympäristövaikutuksia suunnittelun eri vaiheissa. Arviointien avulla voidaan lieventää hankkeiden ympäristövaikutuksia ja edistää kestävää kehitystä. Haitallisia ympäristövaikutuksia torjutaan kaavoittamalla tontteja eri toiminnoille optimaalisiin sijainteihin. Luontoarvot huomioidaan kaikessa kaavoituksessa.

Vuonna 2023 luontokatoa torjutaan ja luonnon monimuotoisuutta lisätään toteuttamalla LUMO-ohjelmaa ja perustamalla viisi luonnonsuojelualuetta sekä aloittamalla uuden luonnonsuojeluohjelman teko. Lisäksi

kaupunkiluonnon monimuotoisuuden edistäminen on toiminnan yhtenä lähtökohtana myös rakennetun ympäristön osalta. Kasvikokeilujen seurantamalli otetaan käyttöön. Siniverkostoselvitys valmistuu ja ekologisten verkostojen kokonaistarkastelua edistetään. Niittyverkoston kehittämisen vuonna 2022 valmistuva työkalupakki otetaan käyttöön ja edistetään valmistunutta valtakunnallista pölyttäjät strategiaa. Viherlinjojen ja vihersormien (Länsipuisto, Viikki-Kivikko) kehittäminen on osana yleiskaavan toteuttamisohjelmaa. Investointiohjelmassa varataan 1 miljoona euroa luonnonsuojelualueiden rakenteisiin, kuten lintutorneihin, kojuihin ja pitkospuihin. Vuonna 2022 valmistuneet metsäluonnonhoidon periaatteet otetaan käyttöön. Saariston kehittämistä jatketaan (Itäinen saaristo, Vasikkasaari ym. tähtikohteet) sovittaen yhteen luontoarvojen kanssa.

Ilmastovaikutusten arviointia ja huomioimista edistetään suunnitteluratkaisuissa. Kaupunkirakennetta tiivistämällä sekä kestäviä kulkumuotoja edistämällä hillitsemme ilmastonmuutosta. Kaavoituksessa hyödynnetään uusinta tietoa ilmastovaikutuksista ja niiden arvioinneista. Kaavoituksessa kehitetään omaa ilmastovaikutusten arviointityökalua HAVAA:a ja tähdätään siihen, että voitaisiin jo 2023 ottaa kaavoissa käyttöön hiilijalanjälkeen perustuva kaavamääräys. Käytössä on erilaisia tiiviissä rakenteessa viherpinta-alaa lisääviä työkaluja ja kaavamääräyksiä, kuten viherkerroin ja viherkatot. Hulevedet otetaan huomioon kaavoituksessa ja tarkemman tason suunnittelussa. Vähähiilisten pohjanvahvistusmenetelmien kehittämisellä tavoitellaan päästövähennyksiä. Helsinki-LED –projektissa vaihdetaan 8000 vanhaa valaisinta ledeiksi. Laitteiden käyttöä optimoidaan kattavalla sensoroinnilla ja etähallinnalla. Yleisten alueiden valaisinten vaihtoa nopeutetaan siten, että kaikki valaisimet saadaan vaihdettua ledeiksi vuoteen 2030 mennessä.

HNH-tavoitteiden toteuttaminen uudis- ja peruskorjaushankkeissa edistää Helsingin hiilineutraaliutta ja ympäristöhyötyjä pitkällä tähtäimellä. Toimitilakannan päästövaikutusta vähennetään rakentamisen ja peruskorjaamisen yhteydessä mm. hiilijalanjälkilaskennan, määräystasoa pienemmän E-lukutavoitteen, aurinkosähkön ja maalämmön sekä kiertotaloustavoitteiden avulla sekä olemassa olevassa rakennuskannassa mm. erillisinvestoinneilla, etäseurannalla ja kiinteistönhoidon kehittämisellä.

Liikenteen päästöjä ja ympäristövaikutuksia vähennetään kaupunkirakenteen tiivistämisellä, joukkoliikenteeseen ja erityisesti raideliikenteeseen investoimalla sekä uudistamalla kaupungin omaa kalustoa mm. puhtaiden ajoneuvojen direktiivin mukaisesti sekä kaupungin omien ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankintojen vuonna 2022 hyväksytyjen ympäristökriteerien mukaisesti. Toteutetaan Pyöräliikenteen kehittämisohjelman toimenpiteitä, jatketaan pyöräliikenteen baanaverkon ja kantakaupungin tavoiteverkon suunnittelua ja toteuttamista verkkojen rakentumista nopeuttaen. Laaditaan yleissuunnitelmat kahteen baanakohteeseen (kohteet sovitaan syksyn 2022 aikana). Lisäksi kestävät kulkumuodot huomioidaan mm. talvikunnossapidossa. Liikenteen haittojen hallinta on osana liikennesuunnittelua, (melu, tärinä, pöly).

Pilaantuneiden maa-ainesten hallinta, vieraslajien torjunta ja työmaiden ympäristövaikutusten hallinta ehkäisee välittömiä ympäristövaikutuksia. Vähäpäästöisten ja päästöttömien työmaiden toimintamallia kehitetään ja henkilöstön osaamista vähäpäästöisyyden kriteereistä parannetaan. Maamassojen ja purkumateriaalien kierrättämistä edistetään. Katu- ja puistorakentamisessa muodostuvia ylijäämämaa-aineksia kierrättämällä vähennetään maa-ainesten kuljetuksia, saavutetaan muita ympäristöhyötyjä sekä kustannussäästöjä.

Poikkeuksellisen runsaslumisten talvien yleistymiseen varaudutaan parantamalla runsaslumisten talvien katualueiden lumenpoistoa.

Henkilöstösuunnitelma

Kaupunkistrategian tavoitteet ja toimintaympäristön muutokset ovat henkilöstösuunnittelun lähtökohtia. Henkilöstösuunnittelussa hyödynnetään tietoa ennakoidusta lähtövaihtuvuudesta ja huomioidaan henkilöstörakenteeseen tarvittavat muutokset muun muassa toimintaympäristön ja työn muutoksen sekä digitalisaation tavoitteiden saavuttamiseksi ja tulevaisuuden haasteiden ennakoinniseksi. Henkilöstösuunnitelman ohessa laaditaan kriittisten tehtävien täyttösuunnitelma ja seuraajasuunnitelma

palvelukokonaisuuksittain. Tavoitteena on, että sisäinen liikkuvuus sekä resurssien joustava ja tarkoituksenmukainen käyttö yli organisaatorajojen lisääntyy.

Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys varmistetaan panostamalla työnantajakuvan kehittämiseen, oppilaitosyhteistyöhön sekä rekrytointien ja perehdyttämisen onnistumiseen. Ydinprosessien sujuvuus ja keskeisten tavoitteiden saavuttaminen sekä henkilöstön sitoutuminen varmistetaan osaamisen kehittämisellä, edistämällä henkilöstön urapolkua, osaamisen jakamista ja yhteistyötä. Sitoutumista edistävät myös työhyvinvoinnin johtamisen toimenpiteet ja yhteistyöhön kannustava sekä yhteisiä tavoitteita tukeva palkitseminen. Henkilöstön sisäistä liikkumista ja siirtymistä organisaation sisällä tehtävästä toiseen vauhditetaan mm. ennakoivan henkilöstösuunnittelun ja henkilökierron avulla sekä vahvistamalla esihenkilöiden uracoaching-taitoja. Urakehityksessä tuetaan monipuolisia urakehitysvaihtoehtoja asiantuntija- ja esihenkilötehtävissä organisaation sisällä ja laajemmin myös kaupungin sisällä sekä vastaavissa toimialaorganisaatioissa.

Toimialan henkilöstöjohtamisen kehittämisessä keskitytään erityisesti johtamisen kulmakivien eli näkemyksellisyyden, innostuksen, linjakkuuden sekä toimeenpanokyvyn viemiseen osaksi jokapäiväistä johtamista. Hyvän esihenkilötyön tueksi tarjotaan uusia työkaluja linjakkaaseen johtamiseen ja työn sujuvuuden varmistamiseksi, valmennetaan ja perehdytetään esihenkilöitä uusiutuviin käytäntöihin ja järjestelmiin sekä hyödynnetään aktiivisesti henkilöstökokemusta ja organisaation työkuultuurista saatua palautetta palveluiden ja johtamisen kehittämisessä. Työkuorman riittävän hallinnan ja tavoitteiden priorisoinnin tueksi vahvistetaan esihenkilöiden hybridijohtamisen valmiuksia ja työntekijöiden oman työn johtamisen taitoja. Kehitämme henkilökunnan osaamista monipuolisia ja työelämälähtöisiä keinoja hyödyntäen tavoitteenamme luoda työpaikasta samalla myös oppimispaikka. Osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö lisää paitsi työn iloa, myös palvelutyytyväisyyttä.

Investoinnit

801 Kiinteä omaisuus

8 01 50 Kiinteän omaisuuden myynti

Vuonna 2023 kiinteää omaisuutta arvioidaan myytävän 85 milj. eurolla, josta kiinteän omaisuuden myyntiin kirjataan tasearvon mukaiset 4,25 milj. euroa. Erotuksena syntyvät 80 milj. euron myyntivoitot kirjataan tuloiksi talousarviokohtaan Kaupunkirakenne. Vuonna 2024 suunnitellaan saavutettavan edelleen 85 milj. euron maanmyyntitulot ja vuonna 2025 aleneva 65 milj. euron myyntitulo. Myyntiarvioon päästään, mikäli suhdannetilanne ei merkittävästi heikkene, myytäväksi päätettyjen tonttien asemakaavat vahvistuvat suunnitellusti ja tonttien luovuttamisen vaatimien katujen, esirakentamisen ja rakennuskelpoiseksi saattamisen rahoitus- ja toteutusresurssit on ajoissa varmistettu.

Kaupunginhallitus on 1.4.2019 hyväksynyt uudet tontinluovutuslinjaukset, jossa tontit luovutetaan ensisijaisesti vuokraamalla, ja myymällä vain erityisistä syistä. Ennen linjauspäätöstä tehdyissä sopimuksissa ja varauksissa noudatetaan kuitenkin jo tehtyjä sopimuksia (vuokraus osto-optioin) sekä päätöksiä luovutusmuodosta. Linjausten yhteydessä arvioitiin, että tehtyjen sopimusten ja varausten toteutuminen lähivuosien osalta mahdollistaisi keskimäärin 100 milj. euron vuosittaiset maanmyyntitulot vuosille 2019–23. Pääosa voimassa olevista osto-optioista raukeaa vuoden 2022 loppuun mennessä. Kuluvan vuoden 2022 ensimmäisen vuosipuoliskon toteutuneen myyntivolyymin, rakentamisen suhdannetilanteen epävarmuuksien ja hankkeiden etenemistä hidastavien kaavavalitusten myötä myyntituloarviota on muutettu alenevaksi jo vuodesta 2023 lähtien alle 100 milj. euron tasolle.

8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarvioehdotuksessa kohtaan Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset (8 01 01) esitetään vuodelle 2023 13,5 milj. euroa, vuodelle 2024 13,5 milj. euroa ja vuodelle 2025 17,5 milj. euroa.

Määräraha pitää sisällään aiemmin talousarviokohtaan Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit (8 01 03 02) sisältyneen määrärahan 3,5 milj. euroa. Talousarviokohdan määrärahataso tulisi olla vuosina 2023–2024 pandemiaa edeltävällä tasolla (15,5 milj. euroa/vuosi) ja jatkossa tulisi täydennysrakentamisen edistämisen takia varautua selvästi suurempaan tasoon ollen vuonna 2025 20 milj. euroa.

Täydennysrakentamiskorvauksella hankitaan kaupungille maata ja uutta asuinrakennusoikeutta. Korvausinvestoinneilla hankitut alueet saatetaan rakentamiskelpoisiksi tonteiksi. Kaupunginhallituksen 26.4.2021 hyväksymän Maapoliittisten linjausten 2. osan hyväksymisen myötä hankintamäärärahaa ennakoidaan tarvittavan erityisesti myös muiden yleiskaavan toteuttamissuunnitelman kärkihankkeiden kuin AM-ohjelman kaupunki-uudistusalueiden tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi. Esitetty määräraha ei sisällä maanvaihtojen, erillisten ennakoimattomien hankkeiden vaatimien (kiireellisten) maanhankintojen eikä maankäyttö sopimusten maana saatavien maankäyttökorvausten ja niihin liittyvien kiinteistöjärjestelyjen vaatimia ns. teknisiä määrärahoja, joiden määrät vuositasolla suuresti vaihtelevat. Niiden osalta esitetään tapauskohtaisesti ylitysoikeuksia.

[8 01 03 Esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi](#)

8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa yhteensä 18,7 milj. euroa, vuodelle 2024 15,4 milj. euroa ja vuodelle 2025 17,9 milj. euroa.

Projektialueiden ulkopuolisten täydennysrakennusalueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseen varattua määrärahaa käytetään luomaan edellytyksiä erilaisten rakennushankkeiden toteuttamiseen. Vuosittain keskimäärin 40–70 asunto- ja toimitilatonttia sekä useita kaupungin palveluverkon kehittämiseen liittyvää tonttia saatetaan määrärahalla rakentamiskelpoiseksi. Määrärahalla toteutettavat toimenpiteet koskevat muun muassa pilaantuneiden maiden puhdistamista, johtosiirtoja, rakennusten purkuja sekä muuta esirakentamista.

Vuonna 2023 määrärahalla toteutetaan vuodelta 2022 jatkuvia hankkeita sekä niitä hankkeita, joihin on sitouduttu erilaisin sopimuksin. Lisäksi käynnistetään uusia palveluverkon kehittämiseen ja täydennysrakentamiseen liittyviä esirakennushankkeita. Merkittävimmät tiedossa olevat kohteet ovat Keskusten terveys- ja hyvinvointikeskuksen esirakentaminen, Vuosaarentie 3:n tontin pilaantuneen maan puhdistaminen sekä Hiekkarannantien ja Taivallahden esirakentaminen.

Liite 7, Esirakentamishankkeiden rakentamishjelma 2023–2025

Liite 10, Infrainvestointien investointiohjelma 2023–2032

802 Rakennukset

Talonrakennusinvestointeihin vuodelle 2023 osoitettu yhteensä 296 miljoonaa euroa, josta uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on varattu 145 miljoonaa euroa sekä korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 152 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella 2023–2025 talonrakennusinvestointeihin on vuodelle 2024 varattu 282 milj. euroa ja vuodelle 2025 yhteensä 264 milj. euroa.

Rakentamishjelmaehdotus vuosiksi 2023–2032 pohjautuu vuoden 2022 talousarvion 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan. Rakentamishjelmassa olevat hankkeiden toteutusaikataulut ja rakentamiskustannukset on päivitetty vastaamaan nykyhetken tietoa. 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan on lisätty uudisrakennushankkeita toimialojen hankeesitysten perusteella ja korjaushankkeita sekä rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuuden pitkän tähtäimen korjaushjelmasta, että toimialojen hankeesitysten perusteella.

Rakentamishjelmaehdotus on sopeutettu kaupunginhallituksen hyväksymään raamiin. Suurin osa toimialojen esityksistä on voitu sisällyttää rakentamis- tai vuokra- ja osakeohjelmaan myöhentämällä hankkeiden ajoitusta. Sopeutuksen lähtökohtana on ollut käynnissä olevien hankkeiden, lakisääteisten palveluiden rahoituksen sekä väestöketjujen jatkuvuuden turvaaminen. Sopeuttamisen vuoksi

kaupunginuudistuksen strategiset tavoitteet eivät toteudu toivotussa aikataulussa. Rakentamis- tai vuokra- ja osakeohjelmaan sisältymättömät yksittäiset tarve-esitykset on tunnistettu ja tarve-esityksissä vielä avoinna olevien sijaintipaikkojen, toteutusmuotojen ja rakentamisajan tarkastelut on aloitettu kaupunkiympäristötoimialalla yhdessä käyttäjätoimialojen kanssa.

Uudisrakentamisen pääpaino kaudella 2023–2032 on uusien projektialueiden palvelurakennusten ja korvaavien uudisrakennusten toteuttamisessa. Talousarviovuoden 2023 merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat uudisrakennushankkeet ovat Pakilan koulujen ja päiväkotien allianssihanke, Kannelmäen peruskoulun ja päiväkodin uudisrakennus, Pasilan peruskoulu ja päiväkoti, Kottbyn grundskolanin ja Helsingin kielilukion korvaava uudisrakennus, lasten päiväkodit Kaarelanraitti ja Vanhainen sekä Kontulan pelastusasema.

Ohjelmakauden 2023–2032 muita merkittäviä uudis- ja lisärakennushankkeita ovat Suutarilan monitoimitalo, Hernesaaren peruskoulu, Kruunuvuorenrannan keskuskoulu, päiväkoti ja liikuntatilat, Merilahden peruskoulun korvaava uudisrakennus ja Malmin sairaalan laajennus. 10-vuotiskaudella rakennetaan yli 40 kpl uutta erillistä tai koulun yhteydessä toimivaa päiväkotia.

Korjausrakentamisen ohjelmoinnin lähtökohtana on kaikkien toimitilojen mutta varsinkin koulurakennusten ja päiväkotien käyttökelpoisuuden, terveellisyyden ja turvallisuuden varmistaminen. Vuonna 2023 korjausrakentamisen investointitaso on 152 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisesta 78 miljoonaa euroa on korvaavaa uudisrakentamista, eli talousarviovuonna 2023 käytetään 229 miljoonaa euroa rakennusten korjausvelan hillitsemiseen. Kaupungin suoraan omistamassa rakennuskannassa on korjausvelkaa noin 1,3 miljardia euroa. Ko. rakennuskannan kuluma on noin 220 miljoonaa euroa/vuosi ja rakennusten korjaus- ja korvaushankkeisiin käytetään 10-vuotiskaudella vuosittain keskimäärin noin 210 miljoonaa euroa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että käytettävissä olevalla määrärahalla kaupungin korjausvelka tulee pysymään entisellä tasolla ja määräraha ei mahdollistaa toimitilastrategian edellyttämiä hankkeita korjausvelan hillitsemiseksi.

Talousarviovuoden 2023 merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat korjaushankkeet ovat Käpylän peruskoulun Väinölä-rakennuksen, Gymnasiet Lärkan (Hoplaxskolan), Hoplaxskolanin Lokkalantien toimipisteen, Taivallahden peruskoulun, Tahvonlahden ja Kallion ala-asteen, sekä Finlandiatalon perusparannukset. Merkittävimpiä yksittäisiä korjaushankkeita suunnitelmakaudella 2023–2032 ovat Töölön kisahallin, Pasilan kirjaston ja Kaupungintalon perusparannus.

Kaikki yli 1,0 miljoonan euron työkohteet on esitetty omina hankkeinaan. Näiden kohdennettujen hankkeiden lisäksi vuodelle 2023 kohdentamattomiin korjaushankkeisiin on varattu 8 miljoonaa euroa. Määräraha käytetään välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä ja sillä rahoitetaan lisä- ja väistötilojen investointiosuudet.

Isot vuosikorjaukset ja kaikki peruskorjaukset rahoitetaan nykykäytännön mukaisesti käyttötaloudesta.

Liite 8, Hankeohjelma rakennukset 2023–2032

[Vuokra- ja osakehankkeet](#)

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Suunnitelmakauden 2023–2025 merkittävimmät vuokra- ja osakehankkeet ovat Metsolan ala-asteen korvaava uudisrakennus, Maatullin ala-asteen ja päiväkoti Mintun korvaava uudisrakennus, Luonnontiedelukio ja Monitoimitalo Bunkkeri.

Ohjelmakauden 2023–2032 muita merkittäviä vuokra- ja osakehankkeita ovat Ystävyydenpuiston yhteisväestönsuoja, Haagan ja Malmin perhekeskukset ja terveys- ja hyvinvointikeskukset, Laakson yhteissairaala, Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskus, Mellunmäen peruskoulu, Pohjois-Pasilan uusi koulu ja päiväkoti, Hermanninrannan peruskoulu, Stadin ammattiopiston Roihupellon ja Myllypuron kampus. Nämä tilat suunnitellaan rahoitettavaksi investointiohjelman ulkopuolelta.

Liite 09, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2023–2032

803 Kadut ja liikenneväylät

8 03 01 Uudisrakentaminen, perusparantaminen ja muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa yhteensä 72,9 milj. euroa, vuodelle 2024 86,7 milj. euroa ja vuodelle 2025 110,4 milj. euroa.

10-vuotista investointiohjelmaa on päivitetty ja sopeutettu kaupunginhallituksen asettamaan raamiin. Sopeutuksen lähtökohtana on ollut jatkuvien hankkeiden, lakisääteisten palveluiden ja asuntotuotantotavoitteen (8 000 asuntoa) mahdollistavien edellytysinvestointien rahoituksen turvaaminen. Priorisoinnissa on lisäksi huomioitu kaupungin tasapainoinen kehittäminen, infraomaisuuden oikea-aikainen perusparantaminen sekä kaupunkiuudistusalueiden kehittäminen.

AM-ohjelman mukainen asuntotuotantotavoite kohdistuu aluerakentamisprojektialueiden lisäksi voimakkaasti suurpiirien täydennysrakentamisalueille. Vuonna 2021 Helsingissä valmistui 7105 asuntoa ja näistä suurpiirien täydennysrakentamisalueilla toteutui noin 60 %. Talousarvioehdotuksen lähtökohtana on turvata jo käynnissä olevien hankkeiden rahoitus sekä alueiden tasapainon kehittäminen.

Rakennettuun ympäristöön on kertynyt merkittävä korjausvaje. Infraomaisuuden hallinta ja palvelutason turvaaminen edellyttävät pitkäjänteistä ja systemaattista toimintatapaa sekä kehittymisen seuranta. Tunnistettuja kriittisiä tarpeita ovat tilaomaisuuden sekä siltojen ja muiden taitorakenteiden korjausvajeen pienentäminen sekä Led-valosaneerauksen jatkaminen.

Jalankulun ja pyöräilyn vuosittainen investointitaso on vuosille 2023–2025 19,0 milj. euroa. Esitetty määrärahataso on sopeutustarpeista johtuen aiemmin esitettyä tasoa alhaisempi vuosittaisen tarpeen ollen 23,5 milj. euroa. Määrärahatason lasku viivästyttää pyöräilyliikenteen priorisointi- ja toteuttamisohjelman mukaisen verkon toteutumista ja Hiilineutraali Helsinki -tavoitteisiin pääsemistä. Määrärahalla edistetään pyöräilyliikenteen tavoiteverkon toteutumista sekä kantakaupungissa että pyöräilyliikenteen pääväylien eli baanojen osalta. Merkittävimpänä yksittäisenä hankkeena valmistuu taloussuunnitelmakaudella rautatieaseman alittava kävelijöiden ja pyöräilyliikenteen tunneli (Kaisantunneli). Lisäksi toteutetaan pyöräilyverkostoa raidehankkeiden rakentamisen yhteydessä ns. liittyvinä hankkeina. Jalankulun ja pyöräilyliikenteen väylien ja raideliikenneverkoston kehittäminen edellyttävät usein koko katupoikkileikkauksen muutosta, joka lieventää osaltaan perusparantamisen rahoitusvajetta. Raideverkoston kehittämisen investoinnit kiskojen ja niihin liittyvien perustusten ja ratatekniikan osalta sisältyvät investointiraamin ulkopuolisen Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n investointeihin, ja muut katukustannukset kohdistuvat hankkeelle. Samassa yhteydessä uusitaan pääsääntöisesti kadun Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten verkostot. Käynnissä olevia määrärahalla toteutettavia hankkeita ovat Itäbaana välillä Suunnittelijankatu-Valurinkatu, Kasin katutyöt (Caloniuksenkatu, Runeberginkatu, Helsinginkatu) sekä Raide-Jokerin varren jalankulun ja pyöräilyliikenteen väylät.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen on talousarvioehdotuksessa osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa 16,8 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2024 on esitetty 20,1 milj. euroa ja vuodelle 2025 on esitetty 25,4 milj. euroa.

Uudisrakentaminen sisältää myös tarvittavat katujen ulkovalaistus- ja liikennevaloinvestoinnit.

Suurpiirien katuinvestoinnit kohdistuvat suunnitelmakaudella täydennysrakentamisalueille kuten Orapihlajatie ja Paatsamantien alue Haagassa, Huopalahdenportti Pikku Huopalahden pohjoisosassa, Pitäjänmäen asemakeskus, Hakaniemen alue, Raide-Jokerin reitin varren täydennysrakentaminen, Viikinkallion asuntokatu ja Viikin pehmeikkö, Työnjohtajankadun korttelit Herttoniemessä, Kauppamylyntien ympäristö Roihupellossa ja Aromikujan alue Aurinkolahdessa. Meri-Rastilan täydennysrakentamisen aluetta Vuosaaressa ja Karhukallion aluetta Myllypurossa edistetään kaavallisten mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi erillisiä katuhankeita toteutetaan kaava-alueiden keskeneräisyyden vuoksi. Sorakatuojen rakentaminen etenee täydennysrakentamisen edellyttämässä laajuudessa. Uudisrakentamisen hankkeilla vastataan

kaupunkistrategian *Toimiva ja kaunis Helsinki* sekä *Helsinki on houkutteleva osajille ja yrityksille* -painopistealueiden tavoitteisiin.

Talousarviomääräraha suunnitelmakaudella ei mahdollista Viikinkallion asuinkadun ja Viikin pehmeikön toteuttamista, jos näiden hankkeiden toteuttaminen tulee ajankohtaisesti Fingridin ja kaupungin välisten neuvottelujen tuloksena.

Meluntorjunnan erillishankkeet kohdistuvat meluntorjuntaselvityksen suuntaviivojen ja kohdepriorisoinnin mukaisille, rakennetun pääkatuverkon osille (Vanha Porvoontie, Suutarilantie, Tapaninkyläntie). Raamipaineista johtuen meluntorjunnan erillishankkeet toteutetaan pääosin ohjelmakauden jälkipuoliskolla. Uusien katujen ja liikenneväylien meluntorjunta toteutetaan tarvittaessa osana kyseisiä hankkeita. Lisäksi meluntorjuntaa sisältyy Helsingin kaupungin ja Uudenmaan ELY -keskuksen yhteishankkeisiin.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin on talousarvioehdotuksessa osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa yhteensä 48,8 milj. euroa, vuodelle 2024 60,4 milj. euroa ja vuodelle 2025 78,6 milj. euroa.

Suunnitelmakauden merkittävimpiä peruskorjaushankkeita ovat vuodelle 2023 jatkuva Suomenlinnan katujen peruskorjaus sekä suunnitelmakaudella käynnistyvät Fredrikintorin, Maatullinkujan, Abraham Wetterin tie välillä Linnanrakentajantie-Sahaajankatu ja Johan Sederholmintien peruskorjaukset. Muut katujen peruskorjaushankkeet ovat joukkoliikenteen ja pyöräilyn kehityshankkeiden tai vesihuollon (HSY) saneerauksen yhteydessä tehtäviä koko kadun perusparannuksia ja vakavien rakennevaurioiden kuten painumien korjaustarpeita eri puolilla kaupunkia. Vieraslajien torjunta-asetuksen (704/2019) mukaisesti erillisenä työvaiheena vaihdetaan asetuksessa mainittuja katuistutuksissa käytettyjä kasvilajeja muihin kasvilajeihin.

Ulkovalaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen sekä muun telematiikan uusinta on osa katujen peruskorjausta. Ulkovalaistuksen peruskorjaus keskittyy olemassa olevan valaistusverkon saneeraukseen toimenpideohjelman mukaisesti siten, että EU:n EcoDesign-direktiivin kiristyneet vaatimukset saavutetaan. Ulkovalaistuksen energiatehokkuuden parantamiseksi käynnistetty ns. Helsinki LED-hankkeen ensimmäinen vaihe valmistui vuonna 2019. Helsinki-LED-hanke on nyt siirtynyt vaiheeseen 2, jossa loput vanhat valaisimet (65 000 kpl) vaihdetaan LED-valaisimiksi. Lisäksi vanhoja ulkovalaisimia vaihdetaan LED-valaisimiksi joko hankkeiden peruskorjauksen yhteydessä tai erillisenä hankkeena käytettävissä olevien määrärahojen mukaan. Telematiikan peruskorjaus keskittyy vanhan kuparisen liikennevaloja palvelevan tietoliikenneverkon uusintaan valokuiduksi. Hanke on aloitettu vuonna 2019. Vanhojen purkauslamppujen poistuminen markkinoilta vuonna 2027 edellyttää Led-valosaneerauksen määrätietoista edistämistä, jotta kaupunki kyetään valaisemaan jatkossakin. LED-valosaneerauksella saavutetaan merkittävää energiatehokkuuden parantumista, joka edistää kaupungin strategian mukaista kunnianhimoista ilmastovastuuta.

Siltojen ja muiden erikoisrakenteiden (ranta- ja tukimuurit, portaat, melusteet) peruskorjausten määrärahaehdotukseen sisältyvät peruskorjausten lisäksi myös uusittavien siltojen investointikustannukset. Uusittavista silloista kiireellisimpiä ovat vuonna 2022 käynnistyvä Rajasaaren silta ja Mannerheimintien silta. Siltojen kunnon sekä elinkaari- ja ympäristöviisaan korjausajankohdan näkökulmasta kiireellisiä siltojen peruskorjauskohteita on yhteensä noin 100 kpl. Näiden joukosta kiireellisimmät toteutettavissa olevat kohteet ovat Rajakylän risteyssilta ja Itäväylällä Viikin ramppien sillat. Viikin liittymän ramppisiltojen toteutus ei sisälly täysimääräisenä raamiin. Myös Kulosaaren sillassa on havaittu painumasta johtuvia vaurioita, joiden on arvioitu edellyttävän sillan uusimista. Sillan yleissuunnittelu käynnistyy vuoden 2022 aikana.

Uudelleenpäällystys kohdistetaan vuosittain tehtävän päällystyshjelman perusteella eniten kuormitetuille pää- ja kokoojakaduille, mutta myös huonokuntoisten jalkakäytävien sekä jalankulun ja pyöräilyn väylien päällysteiden uusimista tulee lisätä osana strategianmukaisen kävelyn ja pyöräliikenteen kulkumuoto-osuutta kasvattamisen tavoitetta. Uudelleenpäällystyksistä on laadittu pää- ja kokoojakatuja koskeva ohjelma, jonka avulla on mahdollista parantaa kustannustehokkuutta yhteistyössä muiden infraa rakennuttavien yhteisen kunnallisteknisen työmaan sopimuskumppaneiden kanssa. Jalankulku- ja pyöräilyväyille laaditaan oma uudelleenpäällystämishjelma, jonka on tarkoitus valmistua vuonna 2022. Uudelleenpäällystyksen kustannusnoususta johtuen määrärahalla toteuttavien kohteiden määrä vähenee.

Joukkoliikenteen kehittämisen määräraha varaudutaan parantamaan joukkoliikennejärjestelmää ja sen luotettavuutta muun muassa HSL:n Helsingille tekemän esityksen mukaisesti. Suunnitelmakaudella jatketaan vuonna 2022 käynnistyvien Ruskeasuon tulevaan raitiovaunuvarikkoon liittyvien katujärjestelyiden toteuttamista mm. Nauvontiellä sekä varaudutaan raitioliikenteen kehittämisohjelman toimenpiteiden toteuttamiseen. Suunnitelmakaudella varaudutaan bussiliikenteen linjastomuutosten ja sähköbussiliikenteen edellyttämien pysäkkijärjestelyjen tekemiseen ja muuhun joukkoliikenteen luotettavuuden parantamiseen poistamalla rakennetussa katuverkossa olevia rakenteellisia häiriötekijöitä. Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahoilla edistetään strategianmukaisen joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamisen tavoitetta.

Liikennejärjestelyhankkeet kohdistetaan erityisesti turvallisuutta edistäviin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyihin, jotka tukevat myös joukko- ja muun liikenteen sujuvuutta. Määräraha varaudutaan myös älyliikenteen järjestelmien sekä opasteiden kehittämiseen. Vuonna 2020 aloitettua automaattisten nopeusvalvontapisteiden asennusta kaduille jatketaan. Uuden tieliikennelain mukaisia liikennemerkkimuutoksia tehdään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Liikennejärjestelyihin sisältyy myös Raide-Jokerin osalta sellaisia katu ympäristön muutoshankkeita (ns. liittyviä hankkeita), jotka eivät aiheudu raitiotien rakentamisesta, mutta jotka ovat välttämättömiä suunnitella samanaikaisesti raidehankkeen kanssa.

Pyöräilyn ja jalankulun väyliin osoitettu määräraha käytetään pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttamiseen sekä baanaverkon laajentamiseen eri puolilla kaupunkia joko erillisinä hankkeina tai raidehankkeiden yhteydessä. Määrärahaan sisältyy myös jalankulun ja pyöräilyn yli- ja alikulkusiltojen rakentamista liikkumisen turvallisuuden ja sujuvuuden parantamiseksi. Taloussuunnitelmakauden 2023–2025 suurimmat investoinnit ovat 2021 käynnistynyt Kansalaistori-Kaisaniemi pääradan alikulkukäytävä (Kaisantunneli) sekä vuonna 2023 käynnistyvä Mannerheimintie välillä Postikatu-Reijolankatu. Suunnitelmakaudella on ohjelmoitu alkavaksi myös muita isoja pyöräilyhankkeita nykyisessä katuverkossa kuten Hämeentie välillä Kustaa Vaasan tie - Annalantie, Aleksis Kiven katu, Mäkelänkatu ja Itäbaana välillä Tupasaarentie - Hiihtäjänkuja – Hiihtäjäntie. Lisäksi rakennetaan vuodelle 2023 jatkuvaa Itäbaanaa välillä Suunnittelijankatu-Valurinkatu. Kantakaupungin pyöräverkon rakentamisen vaiheistuksessa huomioidaan myös rakentamisen aikaiset vaikutukset muuhun liikenteeseen. Jalankulun ja pyöräilyn väylien hankkeilla edistetään kävely- ja pyöräliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamisen strategista tavoitetta.

Hulevesien hallintaa toteutetaan osana Helsingin kaupungin hulevesiohjelmaa. Hulevesien aiheuttamia haittoja pyritään ehkäisemään ja poistamaan useammassa paikallisissa kohteissa samalla toteuttaen hulevesien suunnitelmallista kokonaishallintaa. Hulevesien laatuun liittyvää tietoa kerätään 2021 käynnistyneessä viisivuotisessa hankkeessa, jossa tutkitaan veden laatua sekä Taivallahdessa sijaitsevan hulevesiarkun suodatuskykyä. Hulevesien hallinnan hankkeita ja toimenpiteitä toteutetaan myös Muut investoinnit alle sijoittuvalla ranta-alueiden kunnostuksen määrärahaalla. Hulevesien hallinnan toimenpiteillä varaudutaan ja sopeudutaan strategian mukaisesti ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

8 03 01 03 Muut investoinnit

Muihin investointeihin on talousarvioehdotuksessa osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa 7,3 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2024 ehdotetaan 6,2 milj. euroa ja vuodelle 2025 6,4 milj. euroa.

Muut investoinnit ovat kadunpidon tukipalvelujen tai muita yleisten alueiden vaatimia investointeja. Täytemaan vastaanottoaikojen määräraha käytetään kaivumaiden hyödyntämishankkeen mukaisesti maanainesten hyötykäyttö- ja vastaanottoaikojen toteuttamiseen.

Lumenvastaanottoaikojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahoilla järjestetään lumenvastaanotto toiminnan kapasiteetti vastaamaan Helsingin kaduilta tulevaa lumen hävitystarvetta kaupungin toimivuuden turvaamiseksi talviaikana, varmistetaan tarvittava määrä lumen vastaanottoaikoja sekä innovoidaan lumen lähivastaanottojärjestelyjä. Lisäksi kehitetään nykyisten hiekoitussepin varastosilojen ja suolavarastojen perusparannuksia kaupungin eri osissa. Toimenpiteet ohjelmoidaan vuosittain laadittavan toteutusohjelman mukaisesti.

Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahaalla toteutetaan suunnitelmakaudella Kauppatorin tulvasuojelurakenteita ja Pyörökivenpuiston tulvasuojelua.

Muiden investointien hankkeet vastaavat laaja-alaisesti sekä toimivan ja kauniin kaupungin sekä kunnianhimoisen ilmastovastuun strategiaan tavoitteisiin.

8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Yhteishankkeisiin Väyläviraston kanssa esitetään osoitettavan vuodelle 2023 0,9 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2024 on esitetty 0,6 milj. euroa ja vuodelle 2025 1,1 milj. euroa.

Kaupungin kustannusosuutta väyläviraston yhteishankkeissa koskeva määrärahaehdotus sisältää valtion maanteihin liittyvät liikennejärjestely- ja meluntorjuntahankkeet kaupungin alueella. Yhteishankkeiden toteutus on sidoksissa hankkeiden valtion osuuden rahoitukseen valtion tulo- ja menoarviossa lukuun ottamatta niitä kaupungin maankäytön kehittämisestä aiheutuvia hankkeita, jotka kaupunki rahoittaa kokonaan. Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa edistävät kaupungin toimivuutta, asuntotuotantoa ja kaupungin liikennejärjestelmää strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Kehä I/Mylypuron eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistui vuonna 2015 ja sitä on esitetty valtioneuvostoon hyväksyttäväksi. Valtio myönsi lisäbudjetissaan väylävirastolle 0,5 milj. euroa hankkeen rakennussuunnitelman laatimiseen ja rakennussuunnitelma valmistuu yhteishankkeena vuonna 2022. Hankkeen toteutukseen ei ole osoitettu rahoitusta investointiohjelmakaudella. Hankkeen kokonaiskustannus on yhteensä noin 36,5 milj. euroa.

Tuusulanväylällä melusteiden toteutus Torpparinmäen kohdalla käynnistymiseen varaudutaan taloussuunnitelmakaudella. Hanke valmistuu taloussuunnitelmakauden aikana edellyttäen Ely-keskuksen rahoitusosuutta.

Lahdenväylän ylittävän Ilmasillan toteutus on osa Malmin eritasoliittymän toteutusta. Ilmasilta luo yhteyden Kivikon ja Malmin välille ja palvelee sekä entisen lentokenttäalueen kehittymistä uudeksi asuinalueeksi että alueiden yritystoimintaa. Ilmasilta ja Ilmasillantie toimivat tulevaisuudessa tärkeänä joukkoliikennereittinä ja pyöräilyn baanareitistön osana. Ilmasillan alueen tiesuunnitelma on valmistumassa 2022, ja rakennussuunnittelu käynnistyy hankepäättöksen jälkeen. Hankkeen toteutukseen varaudutaan taloussuunnitelmakauden jälkeen. Hankkeen toteutuminen edellyttää valtion rahoitusosuuden varmistumisen.

Hämeenlinnanväylällä Kuninkaantammen eritasoliittymä on tärkeä asuinalueen saavutettavuudelle. Tiesuunnitelmaa Kannelmäki-Kehä III osalta valmistellaan. Hankkeelle ei ole osoitettu rahoitusta kymmenvuotisessa investointiohjelmassa.

Länsiväylällä eritasoliittymän alustava tiesuunnitelma Koivusaaren kohdalla on valmistunut vuonna 2020. Tie- ja rakennussuunnitelman laadintaan varaudutaan taloussuunnitelmakaudella ja mahdolliseen hankkeen käynnistymiseen alustavan investointiohjelmakauden lopulla.

Turunväylän ja Huopalahdentien liittymästä on laadittu aluevaraussuunnitelmatasoisia tarkasteluja vuoden 2020 aikana. Kohteen tiesuunnittelu käynnistyy vuonna 2022 jatkuen vuodelle 2023. Rakennussuunnitteluun varaudutaan tiesuunnitelman jälkeen suunnitelmakaudella ja toteutukseen vuosina 2026–2027.

Liite 10, Infrainvestointien investointiohjelma 2023–2032

Liite 12, Katujen ja liikenneväylien rakentamishjelma 2023–2025

804 Puistot ja liikunta-alueet

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarvioehdotuksessa on osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa 22,4 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2024 on osoitettu 25,7 milj. euroa ja vuodelle 2025 on osoitettu 24,8 milj. euroa.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus on laadittu kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluluiden alustaviin hanketarpeisiin perustuen, joita on valmisteltu kaupungin

keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Ehdotuksen sisältämät hankkeet on sovitettu yhteen muiden Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten investointiohjelmien kanssa ja varmistettu hankkeita koskevan yhteistoteutuksen osapuolet ja laajuus. Lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon puistojen turvatarkastuksissa, ylläpidossa ja aluesuunnitelmissa esiin nousseet peruskorjaustarpeet. Liikunta-alueinvestoinneissa peruskorjaus- ja uusien investointikohteiden tarvemäärittelyn tekee liikunta-alueomaisuutta hallinnoiva ja ylläpitävä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Talousarvioehdotuksessa on osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa 13,3 milj. euroa, vuodelle 2024 15,9 milj. euroa ja vuodelle 2025 16,0 milj. euroa.

Vuonna 2022 käynnistyneitä ja vuonna 2023 jatkuvia hankkeita ovat Ruoholahdenpuiston leikkipaikan ja pelikentän peruskorjaus sekä Kiertotähden viljelypalsta-alue. Kaisaniemenpuiston peruskorjauksen suunnittelu on käynnissä ja valmistuu vuoden 2022 aikana. Puistoihin ja liikuntapaikkoihin vuodelle 2022 saatu lisämääräraha on mahdollistanut Kaisaniemenpuiston peruskorjauksen pienimuotoisen käynnistämisen. Kaisaniemenpuiston toteutusta jatketaan suunnitelmakaudella. Kaisaniemenpuiston peruskorjaus ei sisälly täysimääräisesti investointiohjelmaan.

Uusien puistojen ja puistojen peruskorjauksen määrärahalla toteutetaan viher- ja virkistyspalveluiden peruskorjaus ja täydentäminen sekä leikkipuistojen ja -paikkojen turvallisuuspuutteiden korjaaminen. Pandemian myötä kasvanut virkistysalueiden käyttöasteen nousu kasvattaa tarvetta virkistysverkoston ja opastuksen parantamiseen.

Puistojen uudisrakentaminen keskittyy asuntotuotantokohteiden puistopalveluhankkeisiin, jotta asukkaiden palvelutaso saataisiin pidetyksi riittävänä ja tasapuolisena. Taloussuunnitelmakaudella käynnistyviä hankkeita ovat muun muassa Sigurd Frosteruksen puisto Taivallahdessa, Haaganpuronlehto Ruskeasuolla, uuteen sijaintiin siirtyvä leikkipuisto Viiri Pikku Huopalahdessa, Vallilanpuisto, Raide-Jokerin reitin varren täydennysrakentaminen ja Haruspuisto Meri-Rastilassa.

Luonnonsuojelualueinvestoinnit suunnitelmakaudella kohdistuvat uusien luonnonsuojelualueiden toteuttamiseen sekä nykyisten luonnonsuojelualueiden käyttöpaineiden haittojen ehkäisemiseen kuten opasteisiin, luontopolkujen kunnostuksiin ja katselulavojen toteuttamisiin. Luonnonsuojelualueille ja myös luontoarvojen turvaamiseen kohdistetuilla investoinneilla vastataan kaupungin strategian mukaiseen monimuotoisen luonnon suojelun ja vaalimisen tavoitteeseen.

Peruskorjausinvestoinnit kohdistuvat lähinnä sellaisten puistojen peruskorjaamiseen, jotka eivät tehtyjen aluesuunnitelmien ja turvallisuustarkastusten mukaan enää täytä toiminnallisia ja turvallisuusvaatimuksia, vaan vaativat välitöntä peruskorjausta. Tehtävät toimenpiteet ovat ensisijaisesti leikkipaikkojen ja -puistojen välineiden uusimista, käytävä- ja oleskelualueiden parantamista sekä laite- ja kalustekannan ajanmukaistamista nykyisten vaatimusten mukaisiksi. Merkittävimmät vuonna 2023 käynnistyvät hankkeet ovat leikkipuisto Maunula, leikkipuisto Vähätupa Konalassa, Museonpuiston leikkipaikka Etu-Töölössä ja leikkipuisto Rusthollari Vartiokylässä.

Suunnitelmakaudella käynnistyy leikkipuisto Ruoholahden peruskorjaus tietokoneaiheisena leikkipuistona ja leikkipuisto Sannan peruskorjaus Länsi-Pasilassa.

Merellisen Helsingin strategiaa edistäviä puistohankkeita suunnitelmakaudella ovat mm. Sigurd Frosteruksen puisto ranta-alueineen, Vasikkasaaren puistosuunnittelu sekä raitti- ja vesihuoltoverkoston suunnittelu. Liikuntapaikoista ja ulkoilualueista merellisen Helsingin strategiaa tukevia hankkeita ovat mm. laitureiden uusimiset ja sähköistämiset. Merellisen Helsingin kohteet ja niiden rahoitus sijoittuvat osin myös muille talousarviokohdille. Muille talousarviokohdille sijoituvia merellisen Helsingin hankkeita ovat muun muassa Lauttasaaren reitin opastus, Lapinlahden sairaalapuiston rantamuurin korjaus ja Idän opastettua rantareittiä koskevat rakenteelliset korjaukset.

Luontoarvojen turvaamiseen liittyvillä investoinneilla pyritään turvaamaan luonnon monimuotoisuus luonto- sekä puisto- ja virkistysalueiden käytön ja kulutuspaineen ollessa huomattavassa kasvussa. Samalla pyritään ehkäisemään vieraslajien leviämistä sekä varmistamaan liito-oravien yhteyksien oikea-aikainen, maankäyttöä tukeva toteutus. Suunnitelmakaudella luontoarvojen turvaamiseen liittyviä investointeja ovat

muun muassa kurturuusun torjunta, pääosin Ida Ahlbergin puistoon sijoittuvan liito-oravayhteyden toteuttaminen sekä kulkijoita opastavat ja ohjaavat toimenpiteet. Luontoarvojen turvaamiseen liittyvät investoinnit kohdistuvat useammalle talousarviokohdalle.

8 04 01 02 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet

Talousarvioehdotuksessa on osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa 9,1 milj. euroa, vuodelle 2024 9,8 milj. euroa ja vuodelle 2025 8,8 milj. euroa.

Liikuntapaikat ja ulkoilualueet sisältävät kaikki muut kuin talonrakentamiseen kuuluvat liikunta- ja alueinvestoinnit. Tehtäviin kuuluvat muun muassa rantarakenteet, venelaiturit, veneväylät, kentät, katsomot, ulkoilureitit ja uimarannat. Merkittävimmät ulkoilualueinvestoinnit kohdistuvat parina ensimmäisenä vuotena pääosin liikuntapaikkojen ja kenttien peruskorjaukseen. Määrärahalla toteutetaan muun muassa vuonna 2022 käynnistynyt Johanneksenkentän tekojäräta ja Keskuspuiston opastuksen parantaminen, Viikin kentän ja Pirkkolan yleisurheilukentän perusparantaminen sekä käynnistetään Herttoniemen liikuntapuiston perusparantaminen. Suunnitelmakaudella jatketaan myös tekonurmikenttien peruskorjauksia, lähiliikuntapaikkojen ja pienpelikenttien rakentamista sekä varaudutaan merellisen strategian saaristoinvestointeihin.

Liite 10, Infrainvestointien investointiohjelma 2023–2032

Liite 13, Puistojen ja liikunta-alueiden rakentamishjelma 2023–2025

805 Irtaimen omaisuuden perushankinta

Talousarvioehdotuksessa vuodelle 2023 esitetään irtaimen omaisuuden määrärahaa 4,626 milj. euroa ja vuodelle 2024 6,145 milj. euroa sekä vuodelle 2024 esitetään 6,360 milj. euroa. Määrärahalla varmistetaan jo käynnistyneiden järjestelmäkehitysten jatko ja aloitetaan toimialan toiminnan kannalta välttämättömien teknisesti vanhentuneiden tietojärjestelmien korjausvelan vähentäminen. Näiden lisäksi isoimpia kehittämisen kokonaisuuksia ovat lainsäädännön vaatimuksista tulevat muutokset sekä toiminnan muutoksista aiheutuvat ja strategiasta syntyvät uudet ict-projektitarpeet. ICT-allianssi käynnistetään vuonna 2023 nopeuttamaan palvelujen digitalisaatioissa vaadittavien tietojärjestelmiä ja prosesseja.

Liite 11, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2023–2032

806 Arvopaperit

Talousarvioehdotuksessa vuosille 2023–2025 esitetään Hitas-osakkeiden ostoihin 1 milj. euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle.

807 Muu pääomatalous

Vuonna 2023 kiinteistöjä ja osakehuoneistoja arvioidaan myytävän 90 milj. eurolla, josta muuhun pääomatalouteen kirjataan tasearvon mukaiset 60 milj. euroa. Erotuksena syntyvät myyntivoitot kirjataan talousarviokohtaan kaupunkirakenne.

Taloussuunnitelmavuonna 2024 arvioidaan myynnin olevan 10 milj. euroa ja vuonna 2025 noin 10 milj. euroa.

Myytävät kohteet ovat pääosin pienrakennuksia tai kohteita, joissa palvelutuotanto on loppunut. Myyntikohteiden valinnan lähtökohtana on korjausvelan ja korjaustarpeen sekä ylläpitokustannusten pienentäminen ottaen huomioon myös kohteista mahdollisesti saatavat vuokraustuotot.

Väestönsuojakorvauksia arvioidaan perittävän 0,1 milj. euroa.

808 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi

Kaupunginhallituksen raamissa 27.6.2022 Projektialueiden infrarakentamiseen on osoitettu vuodelle 2023 127,2 milj. euroa, vuodelle 2024 131,45 milj. euroa ja vuodelle 2025 144,6 milj. euroa. Töölönlahden tulvasuojelun vesilupapäätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka viivästyttää hankkeen toteuttamisen käynnistymistä noin 1,5 vuotta. Vuodelta 2023 vapautuva määräraha 4,4 milj. euroa esitetään siirrettäväksi kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi osoitettuihin infrainvestointeihin. Määrärahaa on näin ollen käytettävissä vuonna 2023 122,8 milj. euroa, vuonna 2024 131,45 milj. euroa ja vuonna 2025 144,6 milj. euroa (liite 15).

80801 Projektialueiden esirakentaminen, täyttötöyt, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Kamppi-Töölönlahden, Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malmin sekä uusien projektialueiden ja muuhun esirakentamiseen on kaupunginhallituksen käyttöön talousarvion raamissa vuodelle 2023 osoitettu 47,6 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2024 on osoitettu 60,45 milj. euroa ja vuodelle 2025 on osoitettu 75,3 milj. euroa.

Toimintasuunnitelmakauden määrärahoilla toteutetaan Malmin Nallenrinteen ja Lentoasemakortteleiden esirakentamista, Nihdin asuntorakentamista sekä Hernesaaren ruoppaus- ja täyttötöitä. Näille hankkeille kohdistuu suunnitelmakaudella 2023–2025 67,1 milj. euron investoinnit. Tämän lisäksi muuhun alueelliseen esirakentamiseen käytetään taloussuunnitelmakaudella 2023–2025 116,3 milj. euroa Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Kuninkaankolmion, Pasilan, Malmin ja Läntisen bulevardikaupungin alueilla. Hankkeet tukevat asuntotuotannon kasvua AM-ohjelman mukaisesti. Hankkeet ovat toteutettavissa investointimenoraamin puitteissa lukuun ottamatta Hanasaaren ruoppaustöitä.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman määrärahalta toteutetaan esirakentamista pääosin Ahdinaltaan ja Melkinlaiturin alueilla. Ahdinaltaan alueen esirakentamisella mahdollistetaan alueen toimitilahankkeiden käynnistäminen taloussuunnitelmakaudella. Hernesaarella jatketaan itärannan ruoppaus- ja täyttötöitä taloussuunnitelmakauden loppupuolella. Massojen välivarastointitoiminta ja pilaantuneiden maiden käsittely projektialueella jatkuu Hernesaarella. Jätksaaren kannaksen sillan muutostyöt toteutetaan sillan peruskorjauksen yhteydessä ja niihin on varattu yhteensä 2 milj. euroa toimintasuunnitelmakaudella. Sillan peruskorjaukseen noin 10 milj. euroa ei ole osoitettu rahoitusta.

Kalasataman määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella Hermanninrannan palvelurakentamisen ja asuntotuotannon aloittamisen vuosina 2025 ja 2026 sekä Nihdin alueen asuntorakentamisen jatkumisen. Määrärahalta mahdollistetaan myös Suvilahden tapahtuma-alueen ja tapahtumakorttelin rakentaminen taloussuunnitelmakaudella. Hanasaaren esirakentamisen aloittaminen tulisi aloittaa suunnitelmakaudella ennen kuin Kruunusillat raitiotieliikenne käynnistyy. Hanasaaren esirakentamista ei ole mahdollista toteuttaa suunnitelmakaudella osoitettujen määrärahojen puitteissa.

Kruunuvuorenrannassa esirakennetaan Kruunuvuoren, Stansvikinkallion, keskus- ja palvelukorttelien alueita sekä jatketaan Koirasaarten esirakentamista. Lisäksi määrärahaa käytetään kiviaineksen välivarastointitoimintaan, joka jatkuu alueen eteläkärjessä, Koirasaarilla.

Pasilan projektialueella tehdään tulevien asunto- ja toimitilahankkeiden esirakentamiseen liittyviä pohjatutkimuksia ja pilaantuneiden maiden selvityksiä. Eteläisen Postipuiston esirakentamistyöt aloitetaan. Lisäksi Ratapihakortteleissa jatketaan pohjanvahvistusten rakentamista ja rakennetaan yhteiskäyttötunnelin edellyttämiä muutoksia.

Kuninkaankolmion määrärahalta toteutetaan Ellen Thesleffin puiston ja Palettilammen esirakentamista Kuninkaantammen Lammenrannan kaava-alueella. Honkasuon asuntoalueen esirakentaminen jatkuu vuonna 2023 alueen länsiosassa.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahalta toteutetaan uusien projektialueiden hankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa, Koivusaaren ruoppausten ja täyttöjen aloitukseen varaudutaan vuodesta 2026 alkaen. Läntisen bulevardikaupungin suunnittelu on käynnissä. Haagan terveys- ja hyvinvointikeskuksen edellyttämiä johtosiirtoja suunnitellaan ja toteutetaan taloussuunnitelmakaudella. Läntisen bulevardikaupungin maankäytön toteuttamisen edellyttämiä sähkönsiirtoratkaisuita suunnitellaan, mutta toteuttaminen ajoittunee suunnitelmakauden ulkopuolelle ja vaatii merkittäviä investointeja.

Malmin määrärahalta toteutetaan Nallenrinteen ja Lentoasemankortteleiden esirakentamiseen ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saamiseen liittyviä kokonaisuuksia Malmin kentän alueella. Suurimpana niistä on maakaasun runkoputken siirto. Määrärahalta edistetään tilapäisen lumenvastaanottoapaikan ja rakentamislogistiikan ajoyhteyden ja kierrätyskentän rakentamista sekä esirakentamisen koerakenteiden toteutusta. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan väliaikaiskäyttöä palvelevia reitti yhteyksiä ja toimintoja.

80802 Projektialueiden kadut, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Kamppi-Töölönlahden, Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malmin sekä uusien projektialueiden katuihin on kaupunginhallituksen käyttöön talousarvion raamissa vuodelle 2023 osoitettu 68,8 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2024 on esitetty 60,3 milj. euroa ja vuodelle 2025 on esitetty 58,0 milj. euroa.

Asuntotuotantoon projektialueilla kohdistuu vuosien 2023–2025 aikana 110,4 miljoonan euron edestä katuinvestointeja. Hankkeet tukevat asuntotuotannon kasvua AM-ohjelman mukaisesti. Hankkeet ovat toteutettavissa investointimenoraamin puitteissa. Toimintasuunnitelmakauden määrärahoilla toteutetaan Yliskylän ja Herttoniemen alueen Itäväylän katuyhteyksiä, Pohjois-Pasilan katurakentamista. Länsisatamassa katurakentaminen painottuu Melkin- ja Saukonlaiturin alueille. Näille hankkeille kohdistuu toimintasuunnitelmakaudella 2023–2025 76,6 miljoonan euron investoinnit. Lisäksi määrärahoilla edistetään Kalasataman, Kuninkaantammen ja Honkasuon katurakentamista.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Kamppi-Töölönlahden määrärahalta toteutetaan Töölönlahden tulvasuojeluhanke, jolla estetään tulvan pääsy Finlandiatalolle ja muihin Töölönlahden alueen kiinteistöihin.

Länsisataman sisältyvät Ruoholahden, Telakkarannan ja Jätkäsaaren alueen katualueiden toteuttaminen. Katujen rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan. Suunnitelmakaudella katujen rakentamisessa pääpainopisteet ovat Melkin- ja Saukonlaiturin alueilla. Saukonlaiturin alueella toteutetaan rantarakenteita ja jatketaan Saukonkanavan rakentamista. Lisäksi toteutetaan liikenneturvallisuutta lisäävä kevyenliikenteen silta yli Länsisatamankadun.

Kalasataman määrärahaan sisältyvät Nihdin alueen katujen rakentaminen sekä Verkkosaaren eteläosan ja Työpajanpuhan katujen pintarakenteet. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan myös Kaasutehtaankatu Suvilahden tapahtuma-alueen kehittämiseen liittyen, aloitetaan Hermanninrannan katurakentaminen sekä rakennetaan katujen pintarakenteet niillä alueilla, joilla asunto- tai toimitilarakentaminen on valmistunut.

Kruunuvuorenrannan projektialueen määrärahaan sisältyvät Kruunuvuorenrannan, Yliskylän ja Herttoniemen alueen Itäväylän yhteyden kadut. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan Kruunuvuorenrannassa Kruunuvuoren, Stansvikinkallion ja Koirasaarten katuja. Yliskylässä suunnitellaan ja rakennetaan keskustan uudistamisen edellyttämiä katu- ja kunnallisteknisiä töitä. Herttoniemessä suunnitellaan ja rakennetaan Linnanrakentajantie, liittyvät kadut sekä Itäväylän ylittävät sillat.

Pasilan projektialueella viimeistellään Veturitien ja Ratapihakortteleiden pohjoisten katuosien rakennustöitä. Postipuiston katu- ja kunnallistekniikan rakentaminen jatkuu ja Eteläisen Postipuistossa aloitetaan vaiheiden 0- ja 1-työt kunnallistekniset työt. Konepajalla jatketaan kunnallistekniikan verkoston uudistamista ja kulkuyhteyksien viimeistelyä talonrakennustöiden mahdollistamissa rajoissa.

Kuninkaankolmion määrärahalta toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon katuja. Suunnitelmakauden 2023–25 katurakentamisella luodaan edellytykset asuntorakentamisen käynnistämiseksi Kuninkaantammentien ympäristön kaava-alueella sekä Honkasuon länsiosassa. Kuninkaantammen ja Honkasuon katualueiden viimeistely jatkuu koko suunnitelmakauden ajan.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahalta toteutetaan pääosin suunnitteluhankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Koivusaaren katusuunnittelu käynnistyy vuonna 2023. Läntisen bulevardikaupungin alueen katusuunnittelu ja –rakentaminen käynnistyy suunnitelmakaudella.

Malmin määrärahalta vuonna 2023 suunnitellaan katuja Nallenrinteen, Lentoasemankortteleiden ja Lahdenväylän eritasoliittymän kaava-alueilla asuntotuotannon edellytysten luomiseksi. Katurakentaminen käynnistetään Nallenrinteen kaava-alueella. Malmin kentän rakentaminen jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan.

80803 Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Kamppi-Töölönlahden puistoihin, Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malmin sekä uusien projektialueiden puistoihin ja liikunta-alueisiin on talousarviokohdalle osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa yhteensä 6,4 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2024 on esitetty 10,7 milj. euroa ja vuodelle 2025 on esitetty 11,3 milj. euroa. Hankkeet ovat toteutettavissa investointimenoaeroina puitteissa ja tukevat strategian tavoitetta viheralueiden ja lähiluonnon saavutettavuudesta.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman puistot ja liikunta-alueet -määrärahalta jatketaan taloussuunnitelmakaudella Hyväntoivonpuiston sekä Jätkäsaaren liikuntapuiston toteutusta. Hyväntoivonpuiston toteutus jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan.

Kalasataman puistot -määrärahalta toteutetaan Kalasatamanpuiston rakentamaton osa, Loviseholminpuisto valmiiksi sekä Suvilahden tapahtumakenttä osana Suvilahden tapahtuma-alueita.

Kruunuvuorenrannan puistot ja liikunta-alueet -määrärahalta rakennetaan Kruunuvuorenrannan liikuntapuiston keskiosa valmiiksi. Kruunuvuoren viheralueita, Haakoninlahdenpuistoa ja Kruunuvuorenrannan uimarantaa suunnitellaan ja rakennetaan. Stansvikin kartanopuiston reittiverkoston toteutus alkaa.

Pasilan puistot -määrärahalta toteutetaan Postipuiston Kollikallion tukimuuri. Ilmalassa käynnistyy Susannanpuiston korjaus.

Kuninkaankolmion puistot -määrärahalta jatketaan Kuninkaantammen ja Honkasuon puistojen rakentamista koko suunnitelmakauden ajan. Kuninkaantammen alueella suurimmat kohteet vuosina 2022–23 ovat Taidemaalari- ja Avajaispuisto ja Ellen Thesleffin puiston aloitus. Honkasuon alueella rakennetaan Leiripuisto, Naapuripellonpuisto ja Niityperhosenpuiston jatko sekä jatketaan Perhosniityn puistoalueen vaiheittaista toteuttamista.

Malmin puistot -määrärahalta toteutetaan Nallenrinteen ja Lentoasemankortteleiden puistoalueita siltä osin kuin maakaasun runkoputken siirron maisemointityöt edellyttävät. Lisäksi alueelle toteutetaan väliaikaiskäyttöä ja tulevaa asutusta palvelevaa ympäristön viihtyisyyden parantamista, myös myöhemmin rakennettaville alueille.

809 Kaupunkiudistus, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Malminkartano-Kannelmäen, Malmin ja Mellunkylän kaupunkiudistusalueille kohdistetaan vaikuttavia toimenpiteitä positiivisen kehityksen aikaansaamiseksi mm. asukkaiden turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi, eriytymisen ehkäisemiseksi sekä alueiden houkuttelevuuden lisäämiseksi. Kaupunkiudistusalueiden maankäytön suunnittelu etenee alueellisesti eri aikatauluilla. Alueiden rakennettu

ympäristö on merkittävilta osin myös uudistamisen tarpeessa ja alueilla on myös huomattava raideliikenteeseen tukeutuvaa täydennysrakentamisen potentiaali. Kaupunki uudistusalueiden määrärahat käsittävät katu- ja puisto- sekä liikunta- ja esirakentamishankkeita.

Kaupunki uudistusalueiden yleisten alueiden suunnitteluun ja toteutukseen on talousarvioehdotuksessa osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa 8,1 milj. euroa, vuodelle 2024 12,0 milj. euroa ja vuodelle 2025 12,0 milj. euroa. Kaupunki uudistusalueiden investoinneilla tuetaan kaupunkistrategian mukaista asuinalueiden eriytymisen ehkäisyä sekä tavoitetta, että kaikkialla kaupungissa on mahdollista elää turvallista ja viihtyisää elämää positiivisesti omaleimaisissa kaupunginosissa.

8 09 01 Malminkartano-Kannelmäki

Malminkartano – Kannelmäen kaupunki uudistusalueella käynnistetään vuonna 2023 Juustenintien peruskorjaus sekä toteutetaan Placemaking-hankkeen toimenpiteitä. Vuodelta 2022 jatkuu alueella Pelimannintien alueen katujen rakentaminen ja peruskorjaus. Myös Pihkatien alueen rakentamisen käynnistymiseen varaudutaan. Pihkatien alueen toteuttamiseen liittyy katutöiden lisäksi merkittävä esirakentamisen edellytysinvestointi, jossa Naapuripellontien kaasujohto siirretään riittävälle suojaetäisyydelle tulevasta asutuksesta.

Taloussuunnitelmakaudella alueella toteutetaan vaiheittain Pihkatien alueen uusia katuja ja puistoja sekä Malminkartanon aseman pohjoispuolen ehostustoimenpiteitä mm. Tuohi- ja Kehruuaukioilla sekä peruskorjataan osuus Vanhaistentiestä välillä Kantelettarentie-Kaarelantie.

Puisto- ja liikuntapaikkakohteina alueella toteutetaan toimintasuunnitelmakaudella Pihkatien alueen puistojen vaihteista uudisrakentamista sekä käynnistetään Malminkartanon kentän suunnittelu.

8 09 02 Malmi

Malmin keskustan suunnitteluperiaatteet ovat valmistuneet jatkosuunnittelua varten. Suunnitteluperiaatteet ohjaavat alueen tulevaa täydennysrakentamista, palveluiden ja työpaikkojen sekä liikkumisen ja viheralueiden suunnittelua. Suunnitteluperiaatteet osoittavat myös mahdollisia uuden maankäytön alueita nykyisten tonttien ulkopuolelta sekä linjaavat mahdollisia käyttötarkoitusten muutoksia.

Malmin kaupunki uudistusalueella rakennetaan taloussuunnitelmakaudella Vanhaa Helsingintien aluetta, peruskorjataan Ylä-Malmin tori sekä leikkipuisto Filpus. Lisäksi aloitetaan Pikitehtaan kortteleiden katualueiden rakentaminen.

Malmin kaupunki uudistusalueen hankkeiden toteutus ei sisälly investointiohjelmaan täysimääräisesti ja suunnitteilla olevien hankkeiden toteutus edellyttää lisämäärärahaa taloussuunnitelmakaudelle.

8 09 03 Mellunkylä

Mellunkylän kaupunki uudistusalueella kehitetään Mellunmäen metroaseman aluetta alueelliseksi keskukseksi ja merkittäväksi julkisen liikenteen solmukohtaksi. Länsimäentielle suunnitellaan Vantaan ratikkaa ja metroaseman yhteyteen eteläistä päätepysäkkiä. Samalla parannetaan alueen yhteyksiä. Kontulan pelastusaseman yhteyteen rakennetaan uusi katu ja parannetaan nykyisten katujen liikennejärjestelyjä.

Taloussuunnitelmakaudella kaupunki uudistusalueella toteutetaan leikkipuisto Mellunmäki ja edistetään Kivikon liikuntapuiston hanketta.

810 Suuret liikennehankkeet, kaupunki ympäristölautakunnan käytettäväksi

Suuriin liikennehankkeisiin on osoitettu vuodelle 2023 139,6 milj. euroa, vuodelle 2024 91,8 milj. euroa ja vuodelle 2025 48,6 milj. euroa. Määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella käynnissä olevat raideliikennehankkeet; Kruunusillat hankekokonaisuuden ensimmäisen vaiheen, Kalasatamasta Pasilaan johtavan raitiotien sekä Sörnäistentunnelin pohjoisen suuaukon rakentamisen Kalasatamasta Pasilaan - hankkeen yhteydessä.

Suurien liikennehankkeiden määrärahatarpeet ovat ohjelmakaudella merkittävät. Perushankkeen lisäksi raidehankkeiden yhteydessä toteutetaan ns. liittyviä hankkeita, jotka ovat joko ratatöiden edellytysinvestointeja tai kokonaistaloudellisesti edullisia toteuttaa raitiotieuran yhteydessä. Liittyvät hankkeet ovat esirakentamista, liikennejärjestelyjä, jalankulun ja pyöräilyn verkoston täydennyksiä, siltojen peruskorjausta/uusimista tai asuntotuotantoa palvelevia katuyhteyksiä.

10-vuotiskaudella on käynnistymässä Kruunusillat raitiotien jatko Jätkäsaareen, Vantaan raitiotien Helsingin osuus ja Länsi-Helsingin raitiotiehanke.

8 10 01 Kruunusillat

Talousarvioehdotuksessa on Kruunusillat -hankekokonaisuudelle osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa 75,6 milj. euroa, vuodelle 2024 74,5 milj. euroa ja vuodelle 2025 46,3 milj. euroa.

8 10 01 01 Perushanke

Kruunusillat -määrärahalla toteutetaan uusi raitiotie- sekä jalankulku- ja pyöräily-yhteys Laajasalosta Hakaniemeen Korkeasaaren ja Kalasataman (Nihti) kautta. Toteuttamiskustannuksiin osallistuu Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy joukkoliikenteen kustannusosuudella. Kruunusillat -hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 31.8.2016 ja enimmäishinnan korotus 25.8.2021. Hanke on jaettu kahteen osaprojektiin. Molempien osaprojektien rakentaminen alkoi vuonna 2021, ja yhteyden avaaminen liikenteelle on mahdollista vuonna 2027.

8 10 02 02 Liittyvä esirakentaminen

Hakaniemen alueella tehdään tarvittavia johtosiirtoja, ruoppauksia ja täyttöjä sekä rantamuurirakenteita, jotka mahdollistavat uuden Hakaniemen sillan rakentamisen. Tämän lisäksi esirakentamista tehdään Nihdin alueella. Määrärahoilla puhdistetaan rakentamisen vaatimassa laajuudessa alueen pilaantunutta maaperää.

8 10 01 03 Liittyvät kadut ja liikenneväylät

Hakaniemen alueella jatketaan katualueilla maankäytön muutoksista johtuvaa rakentamista. Hakaniemensillan rakentaminen alkaa. Korkeasaareissa rakennetaan Mischan ja Maschan aukiota, ja Kruunuvuorenrannassa rakennetaan Koirasaarentien länsiosaa sekä Haakoninlahden katuja.

8 10 02 Kalasatamasta Pasilaan raitiotie

Kalasatamasta Pasilaan -hanke sisältää Kalasataman raitiotien toteuttamisen sekä raitiotietä ympäröivien alueiden katu-, puisto- ja esirakentamista. Merkittäviä hankkeeseen sisältyviä kohteita ovat mm. Nihdin esi- ja katurakentaminen, Hermannin rantatien pohjoisosaa sekä raitiotie- ja katujärjestelyt Pasilassa. Osana Hermannin rantatien pohjoisosan toteutusta rakennetaan Sörnäistentunnelin pohjoinen suuaukko. Nihdissä hanke toteuttaa raitiotien itä-länsisuuntaisen osuuden, jota myös Kruunusillat-raitiotie käyttää.

Talousarvioehdotuksessa on hankkeelle osoitettu vuodelle 2023 määrärahaa 43,5 milj. euroa, vuodelle 2024 8,6 milj. euroa ja vuodelle 2025 1,5 milj. euroa.

8 10 02 01 Liittyvä esirakentaminen

Nihdin ja Hermannin rantatien geotekninen esirakentaminen jatkuu. Lisäksi kunnostetaan pilaantunutta maaperää Nihdissä, Hermannin rantatiellä ja Pasilassa rakentamisen vaatimassa laajuudessa.

8 10 02 02 Liittyvät kadut ja liikenneväylät

Kalasataman Nihdin kokonaisuus käsittää Nihdin pohjoisosan katualueiden ja rantamuurien rakentamista. Katurakentaminen sisältää Sompasaarenlaiturin, Konttisatamankadun, Konttinosturinkujan, Nihdinrannan, Tihtaalinkadun, Pinkkarinkujan ja Satamamestarinlaturin länsiosan rakenteet sekä Sompasaarenlaiturin rantamuurin.

Pasilan katurakentaminen sisältää Radanrakentajantien, Ratamestarinkadun, Asemapäällikönkadun ja Pasilankadun eteläosan rakentamisen hankkeen kehitysvaiheessa määritellyssä laajuudessa.

Vallilanlaakson puistoa ja Kumpulanpuron hulevesien ohjausta parannetaan samalla, kun raideyhteyden viereen rakennetaan pyöräilyn baanayhteys.

8 10 03 Sörnäistentunneli

Talousarvioehdotuksessa on Sörnäistentunnelin suunnitteluun ja toteutukseen osoitettu vuodelle 2023 20,5 milj. euroa, vuodelle 2024 8,7 milj. euroa ja vuodelle 2025 0,8 milj. euroa.

Määrärahalla mahdollistetaan Sörnäistentunnelin tunnelin pohjoisen suuaukon rakentaminen Kalasatamasta Pasilaan -hankkeen yhteydessä vuosina 2022–2024 samaan aikaan Hermannin rantatien kanssa. Sörnäisten tunnelin rakentamisen jatkamiseen varaudutaan 10-vuotisen investointiohjelmankauden lopulla.

Liite 12, Katujen ja liikenneväylien rakentamishjelma 2023–2025

Liite 13, Puistojen ja liikunta-alueiden rakentamishjelma 2023–2025

Liite 14, Kaupunkiudistusalueiden ja Suurten liikennehankkeiden rakentamishjelma 2023–2025

Liite 15, Yhteenvetotaulukko investoinnit

Liite 16, Projektialueiden infrarakentamishjelma 2023–2025

LIITTEET

Liite 2, Tilankäyttösuunnitelma

Liite 3, Suoritteet ja tunnusluvut talousarviokohdittain

Liite 4, Sitovat toiminnalliset tavoitteet ja mittarit

Liite 5, Muut toiminnalliset tavoitteet ja mittarit

Liite 6, Käyttötaloustaulukot (sis. avustukset, jäsenmaksut sekä tuet ja maksusuudet)

Liite 7, Esirakentamishankkeiden rakentamishjelma 2023–2025

Liite 8, Hankeohjelma Rakennukset 2023–2032

Liite 9, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2023–2032

Liite 10, Infrainvestointien investointiohjelma 2023–2032

Liite 11, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2023–2032

Liite 12, Katujen ja liikenneväylien rakentamishjelma 2023–2025

Liite 13, Puistojen ja liikunta-alueiden rakentamishjelma 2023–2025

Liite 14, Kaupunkiudistusalueiden ja suurten liikennehankkeiden rakentamishjelma 2023–2025

Liite 15, Yhteenvetotaulukko investoinnit

Liite 16, Projektialueiden infrarakentamishjelma 2023–2025

Liite 17, Henkilöstötoimikunnan lausunto